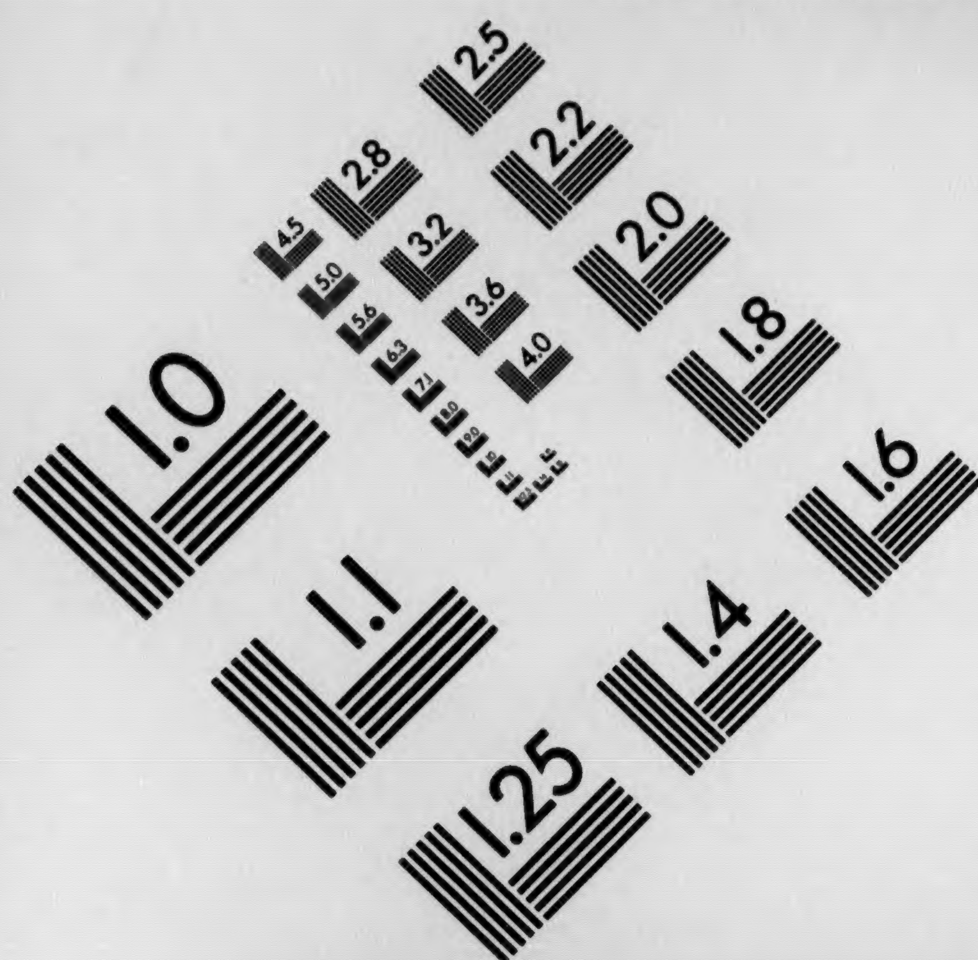
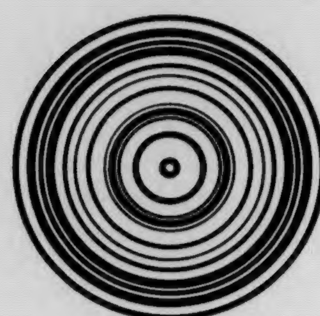
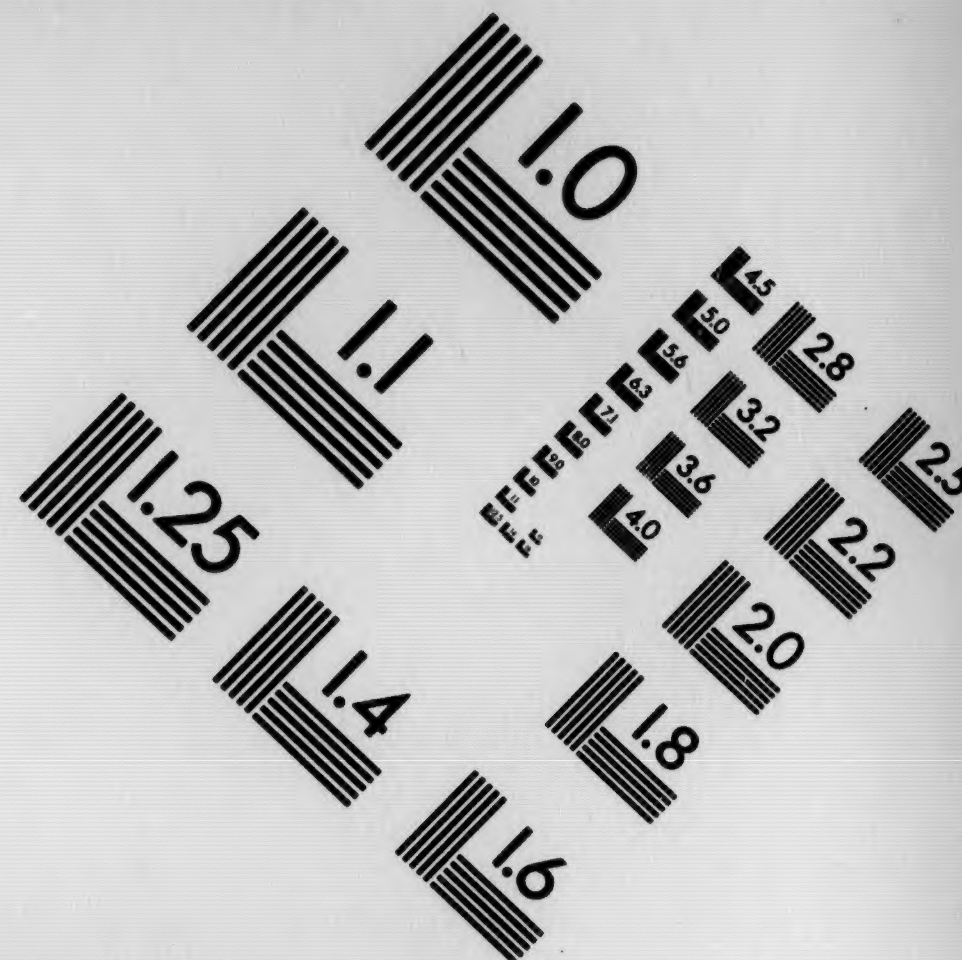
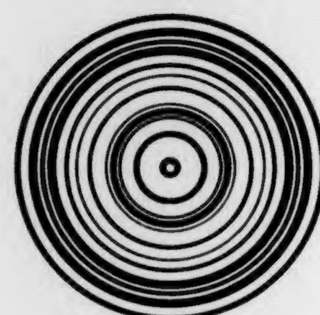
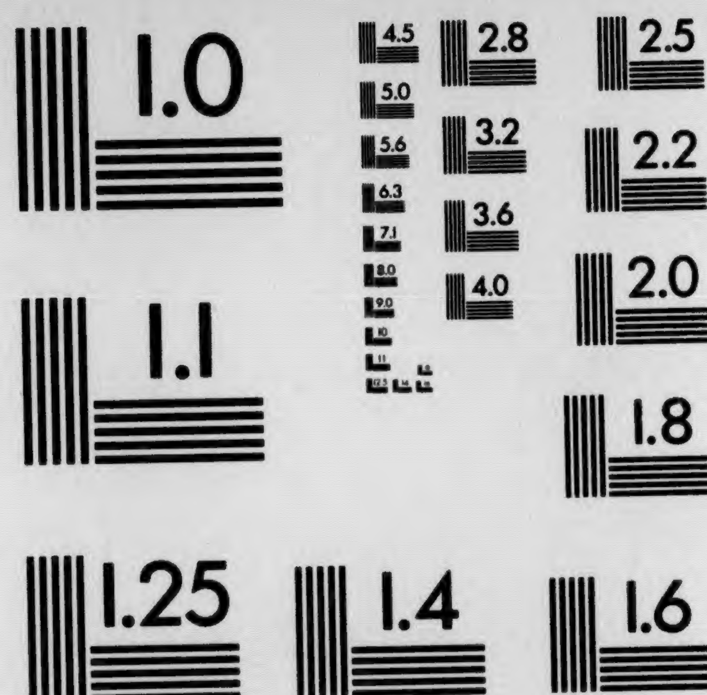
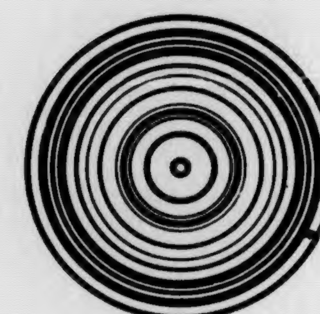
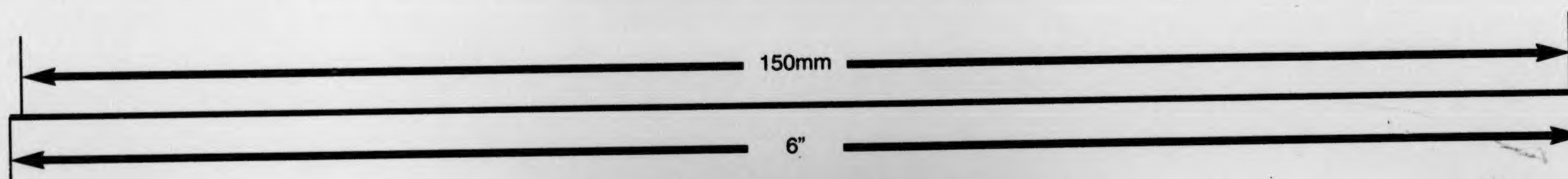
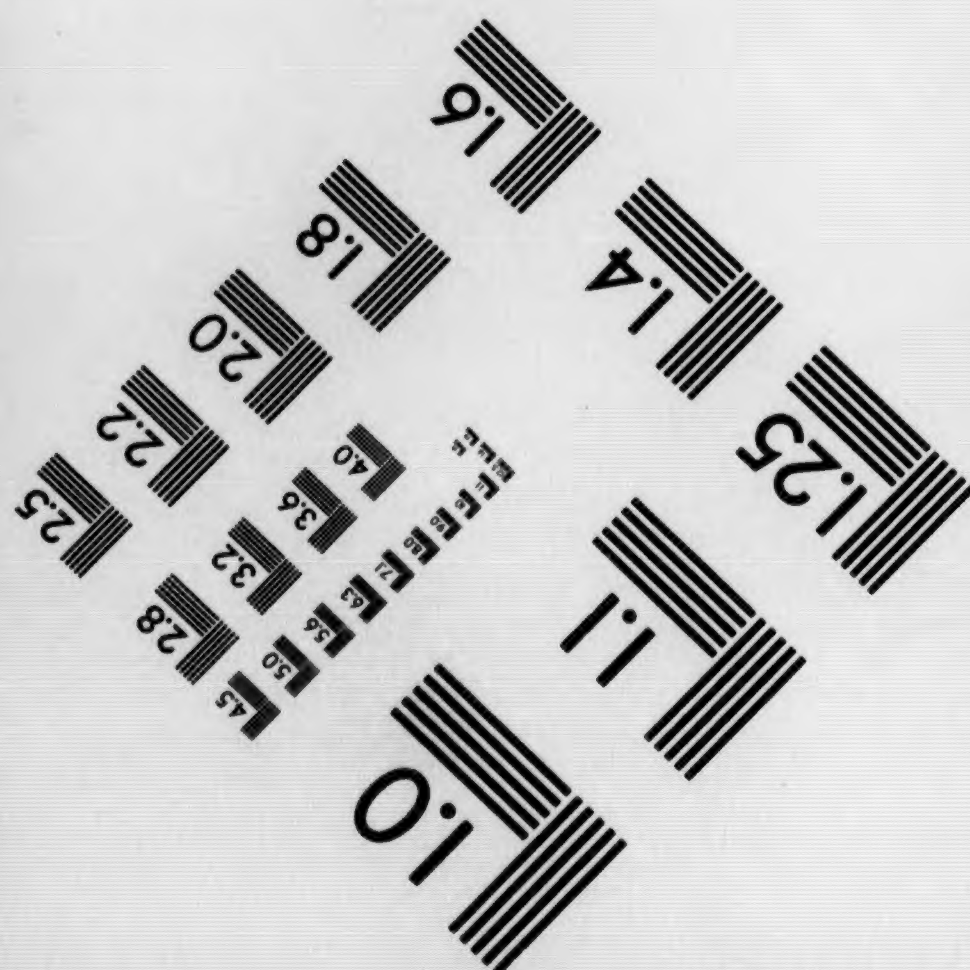
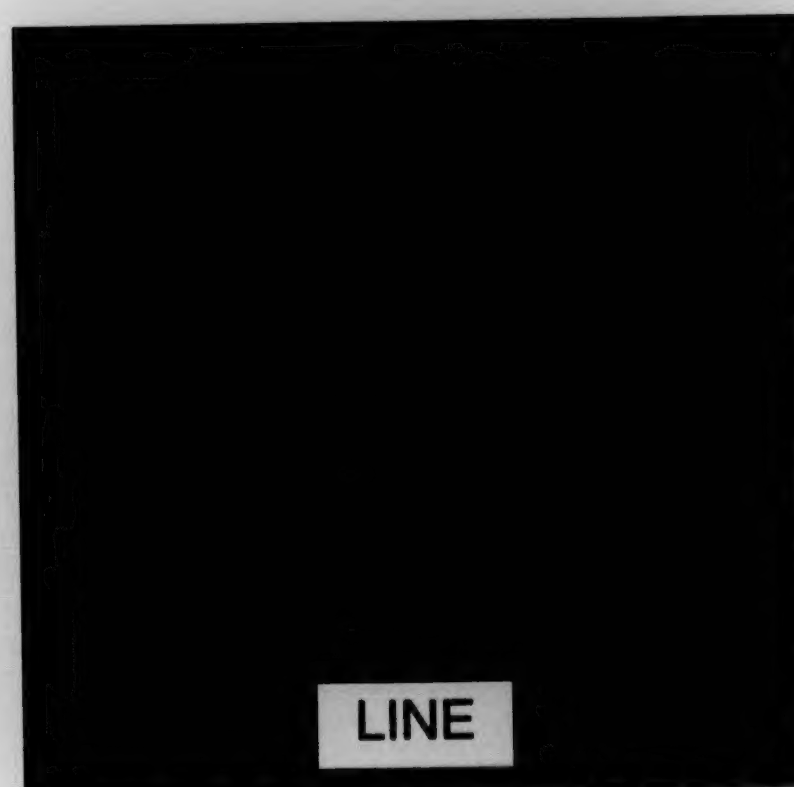
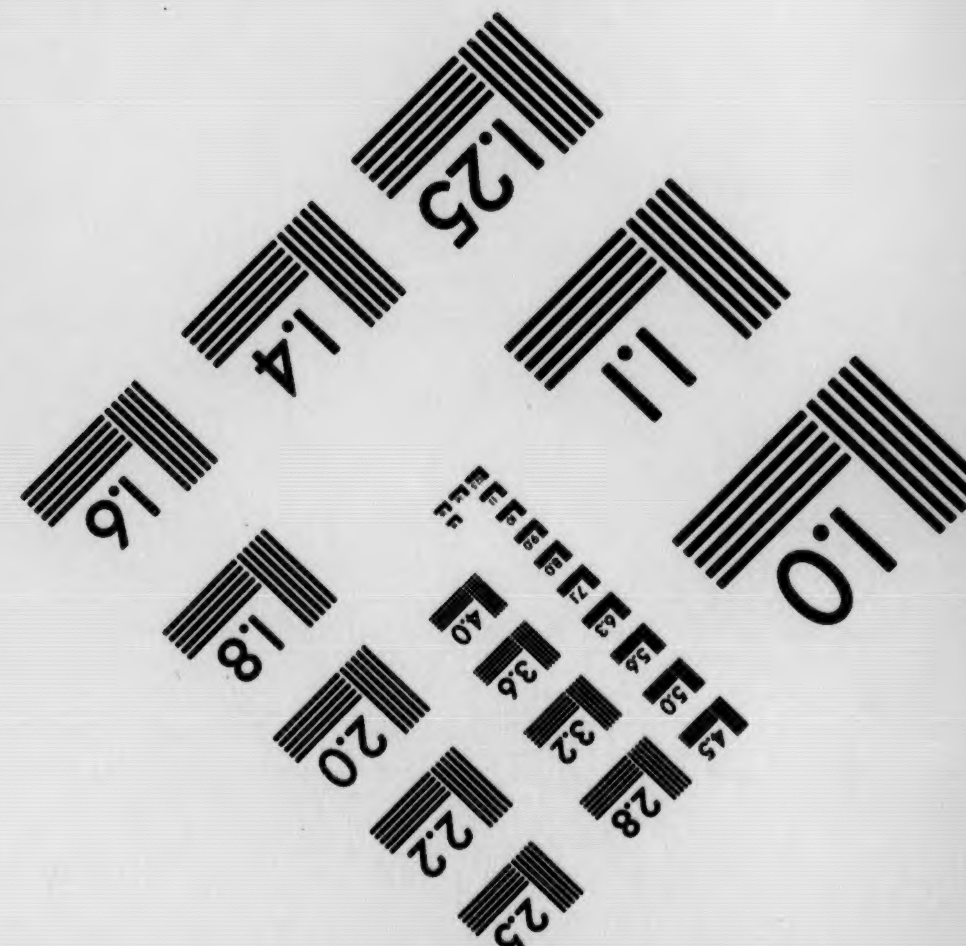
START

CONTROL TEST TARGET
for Kodak Quality Monitoring

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww Xx Yy Zz

Aa Bb Cc Dd Ee Ff Gg Hh Ii Jj Kk Ll Mm Nn Oo Pp Qq Rr Ss Tt Uu Vv Ww

Note: This target is intended for routine quality control checking and uniformity.
It is not to be used for certification of meeting any ANSI or ISO Standards for image quality requirements.
Note: To record background density, use a blank sheet of white paper.

Document Imaging
EASTMAN KODAK COMPANY
Rochester, New York 14650
1-800-232-8811

DOCUMENT IMAGING

YIDDISH DRAMA

PRESERVATION

PROJECT

YIVO
LIBRARY

REEL
Y-2005-1914.24

Herz, Joseph.
Ester, oder, Di belohnte tugend : eyne pozze in fier abshnitten : nebzt eynigen nokh nikht gedrukkten gedikhten.
Fürth, 1854.

Herz, Joseph, 1776-1828.
Ester, oder, Di belohnte tugend : eyne pozze in fier abshnitten : nebzt eynigen nokh nikht gedrukkten gedikhten. 2. vermehrte Aufl.
Fürth : B. Gusdorfer, 1854.
128 p. ; 15 cm.

1. Purim--Drama. 2. Yiddish language--Dialects--Germany. 3. Yiddish drama.--lcsh
I. Germany-Fürth.

אסתר.

אָדער

דיא בעלאָהנטע טוגענדי

איינע פאָססע אין פיער אַבשניטטען

נעבסט

אֵייניגען נאָך ניכט געדרוקקטען געדיכטען

אין יידיש=דייטשער אונדחַרט

פאָן

יוסף הערץ.

Zweite vermehrte Auflage.

Fürth, 1854.

Verlag von S. B. Gusdorfer.

Druck der J. Sommer'schen Buchdruckerei.

אינהאלט.

פֿאָרוואָרט דעז פֿערפֿאַסערז.

מיט דיעזענווועניגען בלעטטערן איבערגעבע איך דעם פובליקום איינע פראָבע איינער ליטעראַרישען קלייניגקייטען, דיא איהר ענטשטעהען דער הייטערן לוינע איסיגער שטונדען, וואָ דיא פֿאַנטאַזיא איהרע בילדער איט בונדען פֿאַרבען אַהאַלטע, צו פֿערדאַנקען האַט.

דיעזע ווערקכען איזט צו גערינגפֿיגיג, אום פֿיעל דאַריבער זאַגען צו קעננען; נור פֿינדע איך פֿיר נאָטהיג, אין ערינערונג צו ברינגען, דאַס איך צו יענער צייט, אַלז איך עס ניעדערשריעב, ווייט ענטפֿערנט, עס אין דרוק ערשיינען צו לאַססען, זאָלכעס נור אַלז איינע בעלוסטיגענדע אונטערהאַלטונג פֿיר איך בעטראַכטעטע, אונד נור דורך דאַז דרינגענדע ביטטען איינער פֿריינדע איך ענטשלאָס, עס דעם דרוקקע צו איבערגעבען. דאַהער ביטטע איך, דאַ דיעזעס פראָדוקט אין יעדעם געבילדעטען לעזער נור פֿראָהזין אונד הייטערקייט פֿערברייטען זאָלל, דאַס עס איט שאָנונג אונד נאַכזיכט אויפֿגענאָממען ווערדע.

פֿירדאַ, בחדש חשון תקפ"ח לפ"ק.

יוסף הערץ.

דעם פֿיעלזייטיגען פֿערלאַנגען דעז פובליקומז צו ענטשפרעכען, האַט זיך דער פֿערלעגער ענטשלאָססען, דיעז ווערקכען אין איינער צווייטען אויפֿלאַגע ערשיינען צו לאַססען, אונד איינינע ביז יעטצט נאָך אונגעדרוקקטע געדיכטע דעז פֿערפֿאַססערז בייצופֿיגען.

—∞—

פערזאָנען.

אחשורוש, קעניג חין פערזיען.
המן, זיין איניזטער.
מרדכי, חיין פּרחָממער עדלער יהודי.
אסתר, זייכע ניכטע.
איין מערכען, בייח אסתר.
חרבונה, חיין האָפּמאַן.
רעקאַ, זייכע פרויח.
צעטולפע, חיהרע טאָכטער.
צעפּירעטע, דיח אחַגד.
יוקל, דער משרת.
התך, האָפּבעדינטער.
קאָראַ, מאָקאַ,
זאָקאַ, ציירע,
געשפּיליכנען דער אסתר.

מירצאַ, אוטטער דער ציירע.
בגתן, תרש, האָפּלייטע.
אַפּראָצענע, חייכע האָפּדחַמע.
טהירצע, פּיגסי,
פּאַקסי, פרויען חין שושן.
צווייא גאַלאַנס
סידי, חייכע פרויח, דיח גריבען פּערקויפּט.
מאַלינע, חייכע אחַגד.
פּחָרנעהמע שושן'ס.
דרייא ווייבער.
איין קנאַבע.
איין קינד.
קאָהר פאָן קינדערן.
איין האַהן.

ערזטער אַבשניטט.

(ציממער אים פּאַללאזט.)

חרבונה

(קאָממט אויז איינער זייטענטהירע.)

טיהן פּאָטט חיז דיח ארורה;
דיח האָט דאָך געהאַט אַ צורה,
וויח חַהן חויזגעטניטענער קחַרפּעם.
וואַז טייטש, וויח האָט מער ניט מעהר תרבית?
ווען דער מאַהן זחַגט: קוומע!
דחַרף דיח פּרחַה ניט — ברוומע.
דער מלך, טיקט דוי נעביך חין בעטטען
זיח זאָלל אַ ביסלע נאַקעט קוומע, חון דיח געטטען
לאָסט'ן זחַגען: ווען חיך מאַג.
חיז געווייהס געטעקט חין מצה־טחַג?
שטות — האָט עבים דוי געהאַטטען
נויטהווענדיגע משא ומתן
האָט מעסן דיח היהנער דיח טוועגלן נויף בינדען.
זוי חַהנע קען דאָך דיח גאַנצע קהילה פּערזינדען.
וואַז טייטש — ווען דער מלך עבעס בעפּיהלט?
חויף דער האָפּ חיך טוין לחַנג געליהלט;

דער איהר עזוז־קאַט איז יוי ניאאער היט!
אָבער אין שטעקט זי טיהן אין דיא בריה
געלט, אַללע וויל פערגיהט איהר'ס לאַכען
אין אַדראַס ושתי גיהט זיא קראַכען.

אחשורוש.

(קאָממט אויז זיינעם קאַבנעט.)

חרבונה, האַט ושתי טאָהן
פיר איהרען פרעפעל, דען פערדיהנטען לאָהן?
אויף דער שטעללע זאָלל מאַן זיא ריכטען —
געה! — מאַן זאָלל איר'ז בעריכטען.

חרבונה.

גרויזער קיניג, און מעכטיגער הערר!
בעהערשער, פון הונדערט און זיעבענאונצוואַנציג
מדינות.
לאָסט איך ריהטען, אַ באַאַר וואַטליך נער
איהר וויסט, בייא איר איז קאַהן — מינות
איהר העטט גאָטטעס רעכט.
פון ושתי וואָר עס געוואַלטיג שלעכט,
דאַס זיא, אויף אייער פערלאַנגע
ניט גלייך, הער איז גאַנגע —
עס איז אָבער, ושתי ניט אַלאַהן,
דיא ניט פאָלגט איהרען מאַהן;
גיהט אַלל אייער מדינות אויז,
איהר וואַט זעהי, קאַהן מאַהן גילט ניקס אין הויז! —

און פון הודו, ביז כוש אַן ענד
פיהרען דיא ווייבער, דאַז רעגיאענט.
זיא פרויגען ניקס, נויך גאָטט און דיא וועלט,
וואָפפען גאָר נויז דאַז געלד,
פאָר פוז, און נייע קלאַדער;
פאָר קונלערטען, און טריהאַטהער!
לוואַקענס אַה, אַן דיא אַרעאע געזינדער!
טלאַגען פאָר אַ כפרה, דיא קינדער
האַלטען דיהן אַהן פאָר אַ הונד;
דער האָט נעביך, קאַהן רוהיגע שטונד;
דער איז לאַפען — דער איז רעננע
אין ווינד, אין וועטטער, און אין ריהגען,
איז פערפריהרען, איז פערברעננע,
פון אַהן מעס, אויף דיא אַנדערע ליהגען.
דויערט דאַז דינג נאָך לענגער פאָטט
העט איר הם ושלום דיהן גרעסטען שפאָטט!
דרום איין האַרר, און קיניג!
ביטט איך אונטערטהיניג:
לאָסט טרייבען אַ דיקריהט,
עה עס וואַטט צו שפיהט;
דוי ניין לעסען איר שטעללען:
וואַז פון הייטט אַהן, דיא אעננער האַבן וועללען
איססען דיא ווייבער גלייך טוין —
וואו ניט, קריעגט יידע וויא ושתי איהר לויהן.
איהר וואַט זעהי, דאַז ווייבעררעגיאענט,
הויט דוי באַלל זיין ענד.

אחשורוש.

טעהן! חרבונה טעהן!
דאַז זאָלל, און אונז געטעהען.
אַהן טיק׳ עס אויף דער טטעללע גלייך
רום פער קוריער, אין איינען רייך
אויך היער אין שושן, רופע אַהן עס אויז:
דאַס דער אַהן נור איזט הערר אין הויז.
איין ווילע ערטטערעקקע זיך אָהנע אויזנאַהמע
פאָן דער בעטטלערין, ביז צור עדעלדאַמע. —
יעצט געה . . . .

חרבונה.

(נעהט איינינע שריטטע פאָרווערטס, קעהרט אַבער ווידער אום)
האַלט! — דוי פאַלט איר עבעס איין;
וויא וועהרם דען — אַ איין?
וויל יוטט אַבגעגנע דיא קוהריהר,
זוי הערט צו, און פאָלגט איר:
אייער רוגז איז כו גטטיללט,
אייער וואונש איז וואָרען ערפיללט
ושתי העט איר גטיקט צו'ן שטן,
אַבער איהר זייט צו גוטען,
נאָך אַ גזונדער אַהן — אַ קצין
כו — וואַז וועללען איר אונז אוהלין
דיא יעהרליך פערטטרייבען
דיהן אַהרעמען, וויא דיהן — רייבען!
דיא צייט, דיא פערגעהט גאַר גשווינד.

איהר העטט, קאַהן קינד, און קאַהן רינד,
עס איז אסור דאָך ניט טיהן
זוי אַלאַהן, דוי רום צו גיהן —
און אויב איהר טוין אַ מלך זייט,
וואַטט אייך דאָך עפטערס לאַנג — דיא צייט!
און ווען איהר אייך זייט גאַנץ פון דיא ווייבער
פורש?
ווער זאָלל דען איבער הונדערט יאַהר מאַויל — זיין
אייער יורש — ?
העטטעט אייער האַרצלע אַהך זוי געדויכט
ווער היעבעט דען אייער טאַכטע, אויף דיא וועלט
געברויכט?
און העטט, אייער טאַכטע אייער אמאמע ניט גענואמע,
וואו ווערט דען איהר הערקוממע? —
און העטט דער ניט געהאַט אַהך אַ זוהן
זיצעט איהר דען אַללעווייל אויפ'ן טרוהן?
איהר זייט אין דיא בעסטע יאָהר אונבטריע,
איהר קעננט נאָך האַבען דיא זכיה
צו קריהגען אַן בן זכר
דיהן איהר אַלז פיין בחור,
אונטער דיא חופה וואַטט פיהרען
און דער זיך איט תורה און חכמה, וואַט ציהרען.
דרום האַרר קיניג, ביטט איך!

אחשורוש.

שטילל חרבונה! נור ניכטס פאָן איינעם שידיך.

חרבונה.

גאָטט בעהיהט איך פֿאָר שדכנות
דוי האָב איך צו פֿיעל נאמנות
דאַז איך זעללעט, פֿון אַ באַחאַר גילדיליך וויהגען,
העללפֿען, חם ושלום אַהן — בעטריגען.
דרום הערט איר־צו וואַז איך דוי זאַג
לאָסט בעקאַננט אַכֿען, דאָרך טרוואַעל טלאַג
און אין אַלל' אייער מדינות טרייבען:
זי פֿיעל אַמאַליך נאָר זען אויפֿצוטרייבען,
פֿון פֿופֿצעהי, ביז צוואַנציג יאַהר
זאָלל אער דיהן מלך שטעללען פֿאָר
און וועלכֿע אייך וואַט געפֿאַללען טעהן,
און וואַט האַבען, אין אייער אַגן — חן,
דיא נעאט איהר דערפֿוהן
און זעטצט זיא אויפֿ'ן טרוהן.
אין געבט אַוויזע אַכֿט
אויב איהר אייך, ניט באַלל נאַריש לאַכֿט;
דען, ווייל יעדע ווילל דיא ערטטע זיין
דיא קוואַע ווילל, נאָך שושן ריין
זי לאַפֿען זיא וואַז זיא קעננע,
נאָר פֿאָטט — וויא זיא געהגע און שטעננע.
אַהנע שפּריגגט, איבער שטאַהן און שטאָק
האַלב נאַקיט פֿאָטט, אין אונטערראָק.
דיא אַנדערע, איז ערשט האַלב אייגנטניהרט,
דערצו אין גרעסטען שטאַאַט פֿריזיהרט,

וואָפֿפֿט אום זיך געשווינד, אַ גרויז טוהך,
און טיהסט פֿאָטט, אין אַהן טאָפֿפֿען, אין אַהן — טוהך.
אַהנע וואויכט אין דער מדינה ווייט
דיא האָט מורא, זיא פֿערזויאט דיא צייט
דיא טליהפֿט, אין דער געשווינדיגקאַט
ניין, אין קיטטעלע פֿון דער אַהד.
האָט דערצו, אַ הערדענווינקערלע אויף
איט בלואעם, און נזרות רעות דרויף!
דיא פֿאַהרט איט פֿיהר פּפֿערד עקסטרע פּאָטט,
און עטטעאיהרטס ניט, וואַז אַהך קאָטט;
דיא אַנדער, וואַהד נעביך צו פֿוס אין זאַנד,
און טראַגט, איהר בינדעלע, אין דער האַנד!
דיא אין גרויזע אענטען געגגע,
קעננע זיך נעביך גאַר ניט — פֿאָטטברעגגע —
איך בענייד קאַהן ווייטער,
אַלז אין שושן דיא פּולאַכֿערס, און דיא טניידער;
דיא קריהגען דיא הענד פֿאָלל צו טוין
און דרייפֿאַכֿעס — אַכֿערלוין!
דאַס וואַטט זיין אַ געפֿלאַפּפער! אַ געטנאַטטער!
אַ געבלויטער, אַ געטאַטטער!
אַ געלאַך! אַ געוויאַעל!
אַ געלאַראַע! אַ געטיאַעל!
דען געוויהס, קוואַע זי פֿיעל נקבות הער,
וויא דער זאַנד, מן פּאָרט פֿון אעער,
נו — אונטער דיא אַמדליך אַללע,
וואַט איהר מנשכה, דאָך געפֿיננע אַ — כלה?

חון חיז'ס מַחך ניט, ווחַז טהוטס?
העגן איר חַ ביסלע קהַחט איט זי — חונזער חוהן!

אחשורוש.

ווָחהןחַן! דו אחַכסט איר ווידער אוטה;
דיין פַחרטןחַג געפַחןןט איר גוט.
גיה ןחַז דיח דעקרעטע טרייבען,
חיך ווין דיח ןייט, איט יחַגען איר פערטרייבען.

(ביידע אויף פערשיערענע זייטען אַב.)

(חרבונה'ס וואָהנשטובע. רעקא זיצט אונד קלויבט לינזען. צטולפע זיצט אַם קלאַפיר. איין קליינעס קינד הינטערם טיש, מעהרערע קינדער בעשעפטיגען זיך לערמענד אים צימנער.)

רעקאַ.

אער ווחַחם גחַר ניאאער ווחַז אער זחָן קחָכען?
אער קוואט חונבטריע — רום;

איין קינד.

אטאאע! ס' חַרחַקסטחַקסקסטרקסןע הָחט איך גטטחָכען,

רעקאַ.

זחַג: ס' קריהגט! ווצן חיך חיבערן קום!

צעטולפע.

זען געווים ווידער חיבערן קןחַפיהר געוויסען, דיח גחַסטענ-יונגיז!
דחַס טוין ווידער חַ זייט גטפרונגע חיז?
(זיא שפיעלט אונד זינגט, אַללע קינדער שטיממען מיט איין)

אחַדןע ווחַחַז החָפטו דען געסן
דחַז דיך זחָ יעאאערןיך טחַטט?
ניקס חַז חַ ןעפַּפעןע זופפען
חון חַ פחַחַר ניפפעןיך ווחַטט.

חרבונה

(קאָממט צור טהירע הערייז.)

דחַז חיז יוי חזיר ניט דערןחַחַבט?
אער אחַהנט דחָך חס ושלום אער פערטחַבט.
ווחָריס זייט חיהר גחַסעניונגיס ניט חין חדר?
ווחַטט, חיך זחַגס חייער רבי, בלי נדר!

(צו רעקאַ:)

דוי, אחַך, טוב וועק דיין סחורה,

רעקאַ.

חוי! הייגט חט זיח חונ-בחסד, דיח שררה,
'יך — דער חיז עבעס ווידערווחַטטיק!
קעננסט חַהן חַהגעגבןיק ווחַטטען, חיך בין גןייך דוי פחַטטיק.

חרבונה·

גיה לו, ברענג איר חַהנז גשווינד דינט חונד פֿיהדער,
חיך אום דוי טרייבען חַ פֿחַחר דיקריהטער —

רעקאַ·

נו — ווחַס ווחַטט חיהר דוי ווידער ניין טטעלזען?
דחַס איט חין דער טוהן ניט טאוהזען — זעלזען!
דוי החָסטוס, פֿחָר חייער אויל ליגט חַחך קחַהן בריהטלע,
חיהר קעננט חַחך בעטטיהן, חייער טטיהטלע —
חיהר ווענטז נעהר ניט זיין,
חון טיטט חַללעז דער פֿרחַה חין טוהך ניין.

חרבונה·

טוין רעכֿט, טעט חייך נחָר רעכֿט ליובען;
'ס ווחַטט חייך דחָך חַ ריגעל פֿחָרגטויבען.
דען חין דיהן דיקריהט דוי, אום חיך נייטטעללען:
דחַס חיהר פֿון הייכט חַן טוין אעסט, ווחַז איר אעננער ווענען.

רעקאַ·

זעכֿט חיהר, דחַז העלפֿט חייך פֿיעל,
דוי דערטיך, פֿרויגען איר וייבער — חַ הולעלטטיהל,
זחַג חַאויל, איין החַל חון איין קרוין,
חון וען חיך דחָך ניט וויל, ווחַחַז קעננזטו איר דען טוין?

נו, — חין חַנדערן? דוח טרייבזט דחָך לווחַה?

חרבונה·

דער מלך ווילל נעאאע חַ פֿרחַה.
דוי החָב חיך חיהן דיח עצה גיהבען,

רעקאַ·

ער זחָלל נעאאע חונזער צעטולפע ליהבען!

חרבונה·

חַ איין גיה איר איט דער טחָכֿטער נעהר,
איט דער חיז חַחך טחָן עבבעס דער אעהר!
דיח חיז, וויח זיח חַללעוויין בעוונות חַללע זעננע —
זיכֿט זיח דען אעהר ניין חין צאינה וראינה?
חין תהלים חָדער מעמדות,
וויל דחַז חואטטחַהנזגזחַגט, חויז דער אודע חיז!
חיך דחַרף איך דחָך דוי גלייך חויפֿטליננען,
טוט זיח שבת ניקז, וויח חיבער ביכֿער זיטלען.
דער שטן חיז חָדעגטליך חין זיח דריננע,
חיך אעכֿט נחָר ויססען, ווחַחַז זיח טיהנעס דרחַן גפֿיננע?
ווחַז טוט דוי חַלז פֿחָר שטות דריננע טטיהן?
וויח דער החַנזעל טוט לו דער גריהטעל גיהן,
לבסוף דעננע זיח זיך נעאאע;
ווחַטט ער חַ טחַחַטע, חון זיח חַ אעאאע!
דוי החָסטו דחַז מעשה, פֿון **א** ביז **ת**.

טטיהט זוי כלומר אַ אויף עבעס דרינגע פֿון אַ גרוהף,
פֿון אַ פֿאַטטע אָדער אַ גרויזען האַרר;

רעקאַ.

גיה דוא זיאפעל! דו שבשן! דו נאַרר!
וואַז איז דיר דראַהן קשה? פֿון דיינעטוויהגען
קעננעט זיא חטטה גרויע לעפֿף אַאַך קריהגען!
התך האָט איהר געדעט זוי אַ גוטען שידיך,
וואָריס האָטטו דיהן ניט געטוין? זאַג אַ אויף? איך ביטטיך!

חרבונה.

נאַהן — נאַהן — גאָטט בעהיט!
דיא טויגט פֿאָר קאַהן גוטען ייד.
דיא פֿיהרט זיך דאָך אויף — אַ פּפֿולי־כפרה!
געהט אַללפֿאָטט טשינקע טשאַנקע רום וויא אַ שררה.
פֿראַהע ליהבען זאַג:
וואַז פֿערריכט זיא דען, דיהן ליעבען לאַנגען טאַג?
לאָסט זיא זיך פֿאָן אונז דען אעהר עבעס וועהרען?
ניקז לויף דער וועלט טוט זיא דאָך בעגעהרען! —
זיא קען און וואַז אויסטאַהנגזאַגט — ניקס!
איז אַאַך זוי אַ פֿערטיטטע בשמים ביקס
וויא זיא אַללעוויילע זעננע —
אַללעם ווילל זיא וויססען — ניקס טוט זיא קעננע!
אַללעם פֿאַנגט זיא אַהן, און לאָסט'ס גלייך ליגען.
הייכט טטעקט איהר אין קאָפּף אויהלען — אָרינג טטיקען.

איטלט האָט זיא אין אַמאַנג ניט זאַגען!
טוט זיא אַללפֿאָטט דאַז קלאַפּיר נאָר טלאַגען.
גריללסט איר דיהן קאָפּף פֿאָלל איט אונזיליגע ליעדער.
לאָסט זיך דוי הערהאַלטען אַללע איהדער.
און אסור קען זיא אַ רעכט בריפֿלע טרייבען;
איז ניט אין טטאַנד, אַ פֿאַטטעל שעה אויף אַהן פּלאַל
צו בלייבען.
טוססעלט אַללפֿאָטט רום אין אַ לאַנג קלאַד, אַ זיידענען
טפענצער —
דיא טויגט צו אַ פֿראַהע? — וויא איך צו אַ זאַלטענצער.

רעקאַ.

גיה איר וועג! לאָס איר נאָר רוה!
נאַהן, אער לאָסט זיא געוויז אויפֿוואַקסען וויא אַ קוה?
דו האָסט רעכט! — וועכס דיר נויגענגעט,
וואַז איך, וויא זיא נעביך איהר לייט פֿערברענגעט; —
פֿון דיינעטוויהגען, קעננט זיא ניט טרייבען, און ניט
ליהסען,
דאַז איז טונסט, פֿאָר אַלטערס אודע געוויהסען.
אַללעוויילע גילדען דיא פּאָספּערליך ניאאער;
אין גיטס גטיקטע פֿרויענציאאער —
וואַז איז נאָך דער אעהר? זיא קאָסטען אַהן געלד;
דערגיהגען, זען זיא אענטען פֿאָר דער — וועלט.
אויף דיא קעפּף טטעללען זיא זיך דאָך אין גאַנץ שושן,
איבער דער טאָכטער איהר גאַנג, און איהר — לשון?
איז זיא דען ניט אַ פּערטויהן, וויא אַ פּרינצעססין.

וואו זיא היהנקוואט, אעלט ער זיא — אויפפרעססען.
דו טוסט נאר אללפאטט אן איהר קיהפען!
'ס טעט נויט, זיא טיעבעט אין א אויזלאך — טליהפען.
זיא ארוועט יוי נעביך, דיהן גאנצען טאג!
דיר איז אבער נאר א דארן אין אהג,
דאס זיא לוטטיג איז, און טוט זינגען,
א ביסלע טאנצען, א ביסלע טפרינגען.
זיא זאלל געוויהס גאר ניאמער לאכען?
נוהן — זי לאס גלייך א פוטטראהל איבער איהר אאכען!

חרבונה.

ווידער גאטט ניג גערעט — איין אויז זאלל ליהגען —
אבער איהר וואטט טוין איטאנאנט חרטה קריהגען.

רעקא.

שטות! דו וואאסט ווידער אללעם.
טוויג נאר שטילל, טו איר דיהן געפאללעם! —
האסט וויטער קאהן זאריג מיא דיא?
דוי דרוק אאך דיר נאר קאהן איה.
העסט אאך פיעל גטיידער געטוין
דו העסט זיא אויזגיהבען טוין —
אבער איך וואאס, דאז קענסטו איבער דיין האל ניט
ברענגען.
דו קעננסט אהן דיא אויזלעהרונג נאר אהנהענגען! —

חרבונה.

נו — איך האב חשק, איך האב זי געוועללט!

'ס זען יוי אללע אמאדליך נון מלך בשטעללט;
וואאס איז דוי נאך דער מעהר?
'ס קוואמע מעהר בכבוד=ע אמאדליך הער;
לאסט מער זיא אאך היהן גיהן דער לו.

רעקא.

דיין עצה ברויך איך! ביסט א גרויזער חכם, דו!
דיהן איז ניט לו העלפען, און ניט לו רויטען,
דער טוועלט אנדטליך, וויא א פאס אוהנע — בוידען,
ווארים ניט, דאז פיהלעט איר;
לאס דיא טאכטער רוק טראגען וויא א זויבער ביער.
טטעלל זיא דוי היהן פאר כל הקהל,
און ביעט זיא וויא א טטיקלע סחורה — פאהל.
אבער זוי געגנגע אללע זיין זאכען;
איט דיהן טאאבעללע קען איצר אללעם אאכען!
איך זאלל דוי גלייך פערקרוואמע...!
דארף זיא איר א טריטט ניבער קוואמע.
(דיא מאַגד שטעקט דען קאָפּף צור קיכענטהירע העריין,
ווינקט צעטולפע, דיזע געהט הין צו איהר, קאָנומט
ראַן צוריק.)

חרבונה.

דאאז איז א גטאוהט! דאאז איז א געבאכבען!
דאאז איז א גע=משחית! דאאז איז א געלאפפען!

צעטולפע.

הערען זיא ליעבע אוטטער:

דיא לעפיהרעטטע, אעלט אַ ביסלע — בוטטער.

רעקאַ.

דוי קאָך דיר! און זאָך דיר! אסור ניאמער ריהרען.
לאָם דיר פון אַהן נאַנדערן וואַטטשאַפט פיהרען.

חרבונה.

פראַהע! אַאך ניט, דאַס איך איך אַן דיר קיהל —

רעקאַ.

וואַז? דו אַאַכסט נאָך: בויער קום רויז, שלמיאל!—
אין גיהסט דו איר ניט גלייך דוי נויז,
קראַל איך דיר דיין קלאָנלערס גאַר רויז.
(זיא שיטטעט אַללע לינזען איבער איהן הער.)

חרבונה.

(שיטטעלט זיך, אונד לויפט פאָרט. אים אַבגעהן פאָר זיך:)
אוי וויה! בייא איר קוואט דאַאַז דיקריהט,
אוואטטאַהנסגזאַגט, טוין לו טפיהט! —

רעקאַ. (וויינט.)

אין לאַאַפט ער פאָטט, און לאָסט איך זיללען,
גלייך אעלט איך איהן דוי — אויפטלייללען.
וואַאַס איז איהן אָבער קשה
דיהן בויזוויכט! — דיהן רשע!
ער לאָסט איך נאַספלע — אַלאַה?
וואַאַז ליגט איהן דען דראַהן;

איך דאַל איך וויא אַ הונד אַה רייסען!
אָבער וואַטט — איך ווילל'ן טוין תרבית ווייסען.
איך ווילל'ן ווייסען, וואַאַס לו ווייסען איז —
איך זעל איך דוי הער גוויז,
און טוב, אין יגון ואנחה איין לייט פערברענגע?
און זיך לו, וויא אַנדערע ווייבער טפאַליהרען געגגע?
טפאַרר איך וויא אַהן אַהנזייטלער אַללפאָטט אין?
נאַהן, איך ווילל קאַהן זאָטטער נאַרר אעהר זיין.
להכעים! לאָס איכ'ן אַללעס ליגען, אַללעס טטיהן —
און טוב אַ ביסלע טפיעלען — גיהן.

צעטולפע.

ליהבע אוטטער! טהון זיא זיך ניט זוי בעטריהבען.

סידי (קאָממט.)

אַדראַס רעקאַ קאַאַפט זיא קאַהן טיהנע גריהבען?

רעקאַ.

אָ וויה! דאַאַז זען הורג-ליך! דיא זען קלאַהן!
דוי איז יוי גאַר ניקס דראַהן!

סידי.

וואַאַז פאַללט איהר אין? דאַאַז זען קלאַהנע?
(זיא העלט איינע אין דיא העהע.)

רעקאַ.

נו, וואַאַז קאָטט דען זוי אַהנע?

סידי.

דיח אחדחם ממוכנתה דוי דערניעבען
האָט איר וועןןען, זוי זאָןן חיך ןיהבען, חַ באַננען
גיהבען.
חיך האָב חיהר קאַהנע געןאָססען דרוס.
אָבער הייגט חיז דאָנטשיק, חיך ווילן אחַכען דחַז חיך
האַם קום.
חיהר ןאָס חיך חַהנע חוס חַהן גראָטען.

קאָהר פאָן קינדערן.

יוי! יוי! אעאאע ןיהבען!
קאַהן חונז פון דער סידי גריהבען.

רעקאַ.

טוויגט טטום אָדער חיך טוןאַג חייך חויל דיח גאָטען.

(צו צעטולפע.)

דוי גרויזע זאָך! —
זאָןן חיך דיר חַמך חַהנע קאַחַפען?

(זיא זוכט געגסגריבען אויז.)

צעטולפע.

ניין זיח וויסען דאָך,
חיך קאַן דחַרויל ניכט טןאַפען.
דיח פעטטיגע זאַכען, דענגען איר קיין גוט.

(דיא קינדער דרענגען זיך לערמענד אום פ י ד י הערום.)

רעקאַ.

וואַטט נאָהר, חיך קום ווידער חיבעריך איט דער
רוהט.
דוי וואַטט איין כפרה! העטט חיהר אַהנע איט
ווּנאַנדער, טהאַןטזי;
סידי גיהט נויז חין דיח קיך, איין אחַד נאַהןטזי. —

(סידי אַב.)

טעטס ברויט חויז דער טובןחַד הער דערנו,
פרעסט דרויזען, ןאָסם איר נאָר היננע רוה,
(זיא טהיילט בראָד אונטער דען קינדערן אויז, יעדעז
רויפט מיט איינעם שטוק אין דער האַנד הערום.)
קאַהן מנוחה האָט אעהר חַהן נאַהגעגבןיק;
גאָטט, וויח חיז איר דער קאָפן זוי טיק!
וואַז טטיהט אער חויז, חוואבטריע איט דיח קינדער!

צעטולפע.

(שיבט דיא קינדער צו טהירע הינויז.)

אחַט נויז! חיך וויןן דוי פאָן וויגטער
חיין חַריע גטווינד פראָוויהרען
חין זאָןן זיך נור חַהנס פאָן חייך — ריהרען? —
(זא זעצט זיך אַן דאַז קלאַפיר, שפילט אונד זינגט:)
„קינד ווילסט דו רוהיג טןאַפען,
„פאָןגע אייגען — ברויך:
„טענדןע וויח איט חַפפען
„איט . . . .

דיח זענד עטוואס וויטטערוועטטיק!
וואַס ער ווילל כיין — וויל זיח גרייד יוי —
ווען ער זמאַכט גריהן — זמאַכט זיח בלויח —
חיך לאַס זיח אַבער אַבלאַפפלע, און טוויג טטילל.
דערנאַך טוה חיך דאָך ערסט וואַז חיך וויל.
אַן האַט געוויהס אַללע טמאַך דאַז גליק?
נאַהן — כיין — קאַהן לעהע גייל האַלטען איך לוריק.
חיך אוס נעהר אַנטטעללען איט דער אמאַכט,
דאַס ז'ס דיהן וועלטער פיין זמאַכט —
פונקטע חוס אַ פיער
זאָלל ער פמאָפפערן אַן דיהן טהיר. —

(נאַך איינער קורצען פויזע.)

ווען חיך הייכט נאַכט נור העטט
דען אוואַגאַנג איט אענטען אין בעטט,*)
קענכטיכ'ס, איין ביסלע דאָריך געהן;
דען געוויהס טוטס דוי טטעהן,
וויח אער זיך בייח דיח הויכע זאָלל אויפפיהרען
דאַז קענכט חיך אַללעס הייכט נאַכט פראָוויהרען.
אַבער וואַז העלפסט! וואַז זאָלל חיך טוין?
דיח ביבליטיהקען זענד אַללע לו טוין;
חיך וויל נור דאַהער געהן אין דער העלזינג,
אונד איר אַבלערנען אַ פאַאר טענע טטעלזינג.

(זיא גיהעט אַן דען שפיגעל.)

האַררליך צעטולפע — דו ברויכסט ניכטס ווייטער.

*) קיינגעז וועדק איבער דען אוואַגאַנג איט אענטען.

און ווען ערסט דערלו קאָאמען איין קליידר.
איין וויסלייך, איין טפיללען;
ווין אַן דיח הענד, איין פינגערליך בלינלען.
דער וואַרט דאַז אונד, און דיח אויכען אויפרייסען,
ווען חיך וואַר אַלל איין חפצית ווייסען.
און ווען ער איין גייכט ערסט טויט —
פאַהרט ער גאַר אויז דער הויט!
איבער איין גטיקליכקייט, דוי ווערד ער קלאָנלען;
דוי איט ווילל איכ'ן דיח לייט פערקאָנלען.
חיך וויס'ן איין אוהלען, איין טטיקקען,
טפיעל איט'ן אמאַריאַט און אַ ביזלע לוויקקען.
זעל איך אַאַך היהן אַן קלאַפיהר,
אונד טפיעל אויז'ן פואפערניקקעל, דיח אובערטהיר.
אויפ'ן קאָפל ווערד ער זיך דריעבער טטעללען;
און קאַהן אַנדערע אעהר אַהנזעהי וועללען.
דיח ווערען דיח טניעבעליך,
טפיללינג, וויח דיח גיעבעליך,
דער לו פערליהגען,
אונד באַלל עטוואַז אַנדערטט קריהגען!

(אין עקסטאַסע.)

אַבער העטט נער דען פאָהסער;
טעט נער רעכט טיהבען.
אחשורוש דער גראָסער!
ווערד איך דערהיהבען.
יאַ איך, איך אוס ער נעאאע,
חיך קאָם אין טריואפה!

פרייח דיך טחַטע, פרייח דיך אטאאע!
חייער צעטולפע חיזט — טרואפן.

(אַב.)

צווייטער אַבשניטט.

מרדכי'ס וואָהנונג.

(אסתר זיצט אונד נעהעט. ר' מרדכי שטעהעט אַם פענזטער אונד לערנט. איין מעדכען פאָן צעהען ביז צוועלף יאַהר זיצט אונד שניידעט צוויבעל אין איינען טאָפף היניין.)

מרדכי.

ווחַס טוט אער טוין ווידער חויזקלינגלע?
דו קלחַהנס פרויג חַ אויל דוי חוכטען דחַז ייגגלע.

(דאַז מעדכען לויפט אַן דאַז פענזטער, רופט הינונטער, דאַן צו ר' מרדכי.)

מעדכען.

יזי דחַחַז האָטט חַחַך ניט געהערט.
וחַטט חיך זיך זעלבסט, ווחַז אער בעגעהרט.

מרדכי.

בלייב נחָר דוי, עס ווחַררען קוואע זיין

פרעאדע קואידיחַנדען ריין,
איט גחַגעלטפריכגערליך חָדער דחָקקען
חין דער בלויע גלחָקקען?
ווחַחַז טוט אער איט דיהן הבל הבלים
חַללע כחַגעכבליק חַהן חַנדערער חלום!
אום אער חַללע שטות דען גוקקען?
דעננע דיך דיין בחַחַר קריילערליך חַחַך טוין יוקקען?

(ער זיהעט זיך אום.)

חיז כה אחיה! דחָך געלחָפפען פחָטט,
דוי העטטיר'ם טטיהן טוין דחָט
איט'ן חין געלחַררעאע.
גחָטט זחָלל זיך דערבחַרעאע!
ווחַחַז חיז דחַחַז חַללעוויין פחָר חַ דור.
גיהט זי ניקס חין קחָפן רום נחָר
וויח שטות, חון נחַררענספחָססען,
חון וויח אער חיז רעכט חויזגעלחָססען.
ניקס חַז וחויללוסט, חון פערגניגען,
פון חַהן וחַטטסהויז חין חַנדערן ליהגען!
פרעססען, זויפען, פוללען, טפיהלען,
חין ליהבען הַחַרר גחָטט, דיח טהיג חַבטטיהלען.
ניקס וויח לויטער חוצפה = ליהדליך זינגע
כל עולם חין גזיכט ניין טפרינגע.
חַ ספר חַהנלזעהי חיז חַהן עבירה!
חַללע נחַהגעגבליק חַהן חַנדערע גזירה;
דוי חיז חַ קחַרווע, דוי חַ קרעגללע,
דוי חַ קואידיע, דוי חַ טעגללע.

פאָר איבעראוטה וויססען זיא גאַר ניאאער וואַס זיא
וועללען?
ליהרען זיך וויא דיא אַפפען,
אַהנע זיא העט זיך אַללאַהן דערטאַפפען.
(דאַז מערכען אונד התך שטירצען צור טהירע העריין.)

מערכען.

נו העטט איהרס געהערט וואַז זיא וועללען?
אמָריכג אין אַללער פריה . . . . . .

אסתר. (איינפאַללענד)

נוהן, — איז אַ היהנגיהבעטם היע?

מערכען.

נאַהן עבעס אַנדערטט. דוי הערט:
דער מלך וויל, דער בעגעהרט,
דאַס אמָריכג אין אַללער פריה,
זוי פיעל אמַאַדליך זען אין ש״שן היע
אין טלאָם כויל קוואע זעללען,
און זעללען זיך פאָר איהן טטעללען.
אַללע פון פופלעהי ביז לוואַכליג יאָהר
אום אער איהן טטעללען פאָר,
און איז אַהנע דרוכטער דיא גפאַללט ן,
זוי וויל ער זיא גלייך פאָר אַ פראַה בעהאַלטען.

אסתר.

אוי! ווער דוי דאַז מזל האָט!

מרדכי.

נו, ס קוואט אַללעס פון גאָטט.
אַבער איך גלאַב אַן דער גטיכטע קאַהן וואָטט,
גיה לו, דראַהן איז ניקס,
דאַז איז אַ חלום, דאַז איז אַ גיקס!

מערכען.

זעכט בייא דיהן בלויזען היאאעל פון אַללאעכטיגען —

מרדכי.

דוי הער דיא שבועות פון דיהן ניעדערטרעכטיגען,
ביזט גלייך טטיל, דוא קלאַהנס הורג־לע, דו!
נו, אסתרלע, וואַז זאַגסט דען דו דערלו?

אסתר.

וואַז טייטט, וואַז איך דערלו זאַג?
איך טוועהרן בייא דיהן פריאפענסטאַג,
און בייא דיהן וועלקערהאָלל פון גאָטט,
איך גלאַב פון דער גאַנלע גטיכטע קאַהן וואָטט
דאַז האָט געוויהס אַהנער געהאַלטען פאָר אַ נאַרר;
יוי אַ מלך, זוי אַ גרויזער האַרר
נעאט גלייך זוי אַהנע, נעהר מן הבא בידו;
דאַז ווהער עבעס אַ נייע אודע.
לעסט איך נעהר איט דיא חלומית גיהן,
וואָריס טוט ניקס דערפוהן אין וואוכענבלעטלע טטיהן?
זאַגט, וואָריס טטיהטס ניט אין דער לייטינג?

התך (צו אסתר.)

זיכטזי, דאַס איז ווידער אַמול אַ גטיידינג;
אחשורוש האָט זיך היינט ערשט רעסאָנפיהרט,
דרום האָט אערם היע ערשט פופזיגיהרט.
אָבער דרוקקען האָט אערם נאָך ניט געקענט,
וואַטזי זעהי אאָרינג קוואטס אין קרוטפענדענט.
נו ווענס אָבער אַ אוילע טטיהט דוי דריננע,
וואַטזי זיך דאָך אסור ניאאער — בזיננע.

אסתר.

וואָריס ניט? — איך בזין איך נאָך אַלז.

התך.

יזי — אער וואַרט איהר דראַהנברעננע אַ טאאַלן.
ן מלך דאַל אער ניט זיין זוי ווידערטפיניג;
אַ איין זייא זיא ניט זוי אייגענזיננינג.
גיה זיא נו, אסתר, אאַך זיא קאַהן זעטטע פאָססען.

אסתר (צו מרדכי.)

וויא, אונקען! איך זעלזט אייך פערלאָססען?
ווער זאָלן אייך דען דיא וואַטטאַפּט פיהרען?
ווער אייער קאָפּיה אאַכען? דאַס פייער טיהרען?
ווער אייך, קאָכען, ניהע, טטריקקען טטאָפּפען?
אייער בראַדעהויב און קלאַדער אויזקלאָפּפען?
ווער אייך וועטען, בעהגלע, אאַנגע?
אַללע פרייטיג נויכאיטטאַג רויז לאַנגע

אייער טוהלאאַנטען און קראַהגען?
און ווער דאַז עססען אין איהפעלע טראַגען?
אַ, נאַ — ביזא אייך ווילן איך בלייבען
עוויג פריאפּעל וועלקערן — און פאַרבעלן — רייבען.

מרדכי.

אסתרלע טוויג! דו אאַכסט איך זוי וואַך
טונסט, וויא אַ בוטטערוועקקלע!
גלאַב איר איך גיהבעט פיעל דרום מאַך
קעננט איך דיך נעהר פערטטעקקלע.
אָבער וואַז העלפטס, איך דאַפּס ניט טוין;
איין קינד! ס׳ געהט אסור ניט אַהן.
זיך ס׳ קוואט איר ס׳ גריינע מאַך טוין
ווען איך דענק נעהר — דראַהן.
(ער ווישט זיך דיא אויגען.)

אסתר.

האַלט, אונקען! איר נ׳ טפרינגט דאַז האַ
זעכט איר קוואט מאַך דאַז גריינע.
נו דוי ליגט טוין, פון איין וויינע
אַ פענלנען טרעהרן, אויפן פריאפּעניך פנאַן —
(זיא ווישט זיך עבענפאַללז דיא אויגען).

מרדכי.

אָך! איר טטענע דיא האָר נו באַריג!
זיא איר דיא טרעהרען לאַפען — רונטער:

מערכען.

(ווישט זיך עבענפאַל׳ז דיא אויגע.)

נחַה, דיח לוויהפּען בייזען גחַר לו חַריג.
דחַס איצר דוי גרייכע אוס חיז קחַהן וואונדער.

התך.

זעכט חַ אוין, דיח לוויהפּען טעננעס,
החָב חיך געאַחַהנט דיח צרות זעננעס,
דחַס חונז דיח חַחַגען זוי חיבערלחַחַפּען.

מערכען.

(ציינט אויף דיא צוויבעל.)

דוי ליגען דיח צרות דרייננע חין החַחַפּען.
חון דיח שברי לב ליגען חַחַך דערבייח,
דיח אחַכען דחַס איר גרייננע אעססען חַללע דרייח!

התך.

חין אום חיך ערטט חיבער דחַז גריינע לחַכען.
(אַללע פיער לאַכען לויט.)
חָבער ווחַחַז הענפּטס, דוי חיז ניקס לו אחַכען.
אסתר פּחָלג זיח איר, חון גיה זיח חַחַך נוין.
ווחַחַז החָט זיח פּחָר חַ היציאית דרוין?
נחַררלי, ווחַז החָט זיח לו פּערליהרען?
זייח זיח קחַהן טחָטכעלי, טוב זיח זיך ניט זוי ליהרען.
חַ אענט אום דחַז זייניגע טוין:
חַ קלחַניגקחַט חויפ׳ן קחָפּל חַ קרוין,
חו חַ לעפטער חין דער החַנד,

חון לו געביעטען, חיבער לייט חון לחַנד.
זחַחַג זיח, ווער זיח דען אעהר ווערטה
דחַז זיח געגגעט, חויף גחָטטעס ערד,
ווען זיח זיך טעט נחָך לענגער בזיננע
חַ זחָטטע לחָטעריע לו געווינגע? —

אסתר.

לו יוי חייך חיז קחַהן חונטערטיעד,
חַ טרוהן, חָדער חַ בחַרכעסבריעד!
חַ איהלקיוועללע, חָדער חַ קרוין,
בייח חייך חיז עז לייכט געטוין.
פּחָר חייך חיז דחַז נחָר חַ גטפּחַס,
אחשורוש טטיהט חָבער פּיעל לו הויך דיח נחַחַס.
יוי — דער החָט קחַהן קלחַהן — טטחָלז,
דער ווחַט לחַחַפּען, איך פּון וועלקערהחָלז
דוי נעאאגע, חון חויפ׳ן טרוהן גטווינד זעללען?
נחַהן, זוי פּיעל חסד טו חיך איר ניט טעללען.
חיך החָב יוי ניקס פּחָרנע חון ניקס היגטען.

התך.

טוויג זיח, טוב זיח זיך נחָר ניט פּערזינדען.
דען חַ מלך זיכט ניט נעהר חויפ׳ן געלד,
וויח׳ס חַללעוויל בעוונות חיז בייח דער וועלט!
גיה זיח לו, זיח חיז חַ נחַררלי,
עס החָט חַלז גזחַגט עליו השלום איין החַררלי
חַ טפּריכוואָטט, חון דחַחַז טיהגליך:

„חַןןע חם ושלום זען איהגןיך.“
איר אענטען דחַפּפען חויז גחַר ניקס ןחַכען.
ווען גחָטט ווילן, קען ער חַןןעם אחַכען.
ןחָס זיח זיך נעהר ניט זיין ןחַחַד,
זיח חיז חוובטריע דיק חונד ברחָד.
חיז חַ אחַדןע וויח חַ קחַטטען,
קען חַחַך ריהדן איט גרופּען חון פּחַטטען.
החָטט ברוך השם חיהר גרחַחַדע גןיעדער.
חיז ניט חונגטיקט חין דיח פּיהדער.
חָהרט חונד ןייענט, חַחַך רעכט גוט.
החָט חַ בחַחַר בחַקקען, וויח אילך חון בןוט.
קען גוט קחָכען, וועטען חון ניהע,
חיז חַחַך חַןןפּחָטט חוובטריע
גזונד חון פּריט,
חון חַ קןחַניגקחַט פון דער משפחה — קיש —

מרדכי

וואַז זחָןן חיך טוין, ׳ס חיז חַ גזירה!
חיך אוס דיך חָבער היכטיקקען, החָב קחַהן ברירה.
דרוס טטיה נחָר חַ ביזןע פּריה חויך,
חיך גיה זעןבסט לטובה, איט דיר נויך
זחַחַג חָבער בייח ןייב ניט, ווער דו ביסט,
חַ ייד, חָדער חַ קריסט,
חַ טחַרריק חָדער חַ החַחַד,
חַ פריגנעססין, חָדער חַ אחַחַד,
חיך החָב נו דרויך איין טעס!

חין גיה חיך נו מעריב בזמנה, קום גןייך ווידער החַם.
התך גיהט חיהר ניט חַחַך איט?
וואַז טייטש, וואָריס ניט?

(ביידע אַב.)

אסתר (אַלליין.)

גיה חיך ניט?
גיה חיך יוי?
גיה חיך איט?
בןייב חיך דוי?
וויח חיכ׳ס אחַך,
זחַחַג חַהנס איר,
חָב דיח זחַך,
חיך פרחָביער?
פרחָביער חיכ׳ס
חון גיה פּחָטט;
פּערןיער חיכ׳ס,
חיז פון גחָטט!
קען חַחַך זיין
חיך געוויננ׳ס,
נעאא׳ן חיין,
חון חיך בינס.
נו אייכטוויהגען,
חיך גיה פּחָטט.
דייכען זיעגען
גיב איר — גחָטט! —

טטיל זער קוואט, איז טוין ווידער דוי דער אונקעל?

ציירע.

(שטירצט אונגעשטים העריין.)

ביסט זוי אלאהן? אין דער דונקעל!
אין האָ איך אמאָריגג ניקס אהגלוליהגען:
אין גאנל שושן קען איך קאהן זאָטטען אמאריגע
קריהגען!

אסתר.

נו, ליהג אהן דיין עטערנעלעס קלאאד,

ציירע.

יאי דוי האָב איך אַ בוקקעל דריגגע עיהלענבראאד.

אסתר.

ליהג דיין נייא דאפעטעס אהן.

ציירע.

גיה וועג, ערחיגגער איך ניט דוי דראהן,
דאאז איז אַ געשאך! דאאז איז אַ טאליע!
זוי זאָלל אער אהן זיין זאך אאכען כליה?
דאאז הורג=לע! דער עלענד! דער וואָרם!
האָט איר'ס אין גרונד ניין פערדאָרם!
איך האָ איר'ס אָבער פעטט אאך פאָרגענוואמ:
פון היע טוט איר ניקס אן לייב אעהר קוואע.

אסתר.

זאי ליהג אהן דיין טופעס,

דאאז איז אַ פרעכטיג ווינטערקלאאד.

ציירע.

נאַ, דאאז איז אַ גאנג פאָר רוחות,
דאאז האָט טאָן יעדע אאאד,
יעדע קעפי און אַלטע פראה.

קאָראַ, מאָקאַ, זאָקאַ.

(שטירצען צור טהירע העריין.)

אאם איין כפרה! וואו טטעקט דען איהר לוואה?

קאָרא.

נו העטט איהרס אאך טוין געהערט?
אָבער דאאז איז אאויל דער איה ווערטה!
דאאז וואטט אַ נויפזעהי אאכען;
האָסטו טוין בייא אנאנדער דיין זיעבען זאכען?

אסתר.

יאי — קאָלע האָר זען באלל געבאטט.

מאָקאַ.

איך האָ יאי לו טוין נאָך אַ גאנלער לאַטט.
איין טוואל היהטלע דאאז קעננט'ר,

אַללע דרייא.

דאי דאאז איט דיא גיהלע בענדער?
דאאז לאָסט דו דיר אסיר דאָך ניט ענדערן!
אאסט זעהי דיא שלוטיאל=טע פערטענדער'ן.

מאָקאַ·

דחַז נָס חיך איר וויח דער צעטולפע חיהרס אחַכען.

זאָקאַ·

גיה וועג! דוח האָסט נויטער קרוואוע — זחַכען.
האָסטו כיט געזעהי חויפ׳ן נעכטן בחַהנ
וויח זיח חויזגעזעהי האָט, חין חיהר טחַהנ?

צ״ירע·

חַפריפו! האָטס דוי רעכט טענכער גיהבען?

מאָקאַ·

חון וויח? — פנים·ניך נון פערניהבען.

קאָראַ·

דחַז וואָר דיר חַ טטחַחט, חון חַ פרחַכט;
דחַז האַנ חין ניב האָט חַהן גענחַכט.

מאָקאַ·

ווחַס טייטש, נוהבנער קעננס כיט זיין חין פחַרים.

אסתר· (פאָר זיך.)

וויח חיז איר פאָר חייך זוי מיאוס!

צ״ירע·

זחַגט, נעסט חייך חַאוינע פרויגען:
ווער האָט חייך דען חַנז חויסגעלויגען?

זאָקאַ·

ווחַז טייטש? מער חונז חויפגעלויגען האָט?
איר העס געטחַכלט, חין חַהגעס פאָטט.

מאָקאַ·

זיח העס זיך יוי חָרנדליך חום חונז געריססען.
דיהן נייען טריהער האָ לויך חַ אוינע נעהי טחַכלען
איססען.
וועו חיך איך האָב וועננען חַ ביסנע נעהר היהנזעננען
האָט איך גלייך ווידער חַהנער געהחַט ביין פעננען!

קאָראַ·

חון חיך האָב גחַר כיט קעננע חַן זיננען דענקען;
„אחַאזעו! וואָננען זיח איר דחַז פערגניגען טענקען“?
חיז חַננע איכוט קוואע חַ טטודענט, אָדער חַ נחַפעניהר;
חון העס כיט גערוהט ביז חיך איך איט זי חַנגחַטיהר.

מאָקאַ·

דוי, העטט חיהר גזעהי דיהן טיהן טטודענט?
ער האָט איך אסור, כיט חַאוין געקעננט —
יוסט האָט ער איר געאחַכט זוי טיהנע קואפניאענדר
העאזין נעביך חַ הונגער גיהבען חַן אוזיקטטענדער,
דחַס חיך געאחַהנט האָב גלייך ער בנייט.

צ״ירע

חין דחַו חיך אָבער גיהן, ׳ס חיז — נייט.

וואַקאַ.

דיא צעטולפּע האַט ווידער קאַהן פּוס ניט געשטעלט.

מאַקאַ.

זיא האָט געמאַכט זיא האָט ניט געוועלט.

וואַקאַ.

יוי! ווייל זיא איז געבליהבען יום טוב־טיק.

מירצאַ.

(האַט דיא לעצטען וואָרטע געהערט.)

זיא ריהטען טוין פון פסח. וואַטט מאַך דוי זיין אין
אַ נאַגענבליק.
האָב אסור נאָך קאַהן יום טוב־טיק טאַהלן!

(צו איהרער טאָכטער צ י י ר ע.)

גיהסטו גלייך האַאַם? איך ברעך דיר'ן האַלס!
דו קריהגסט, קום נעהר האַאַם
ער — טלאַהגט דיך קרום און לאַהם.
שטראַקט דיך אין גאַנלען נאָבענד דוי הער.
איט דער זאָך איז עבעס דערזעהר?
פאָר אַללע וויל איך זיא נעהר בחרפה מאַכען,
כל עולם וויל איך דערציהלען איהר זאַכען.
דער איהר גלייכעס איז ניאמער היע —
גאָטט! וואַז איך איט דער אויזטטיה אַללע פּריה.
ביז ער זיא לון בעטט רוז ברענגט וואַטס נייגע.
דערנויך טרעטלטזי דיא קינדער, ביז זיא גריינע —

ביז ער זיא לון אָהרען ברענגט וואַטס אַלעאויל לעהי.
דער איהר אויפפיהרונג האָ איך נאָך ניט געזעהי.
האַלבע טיהג טוטזי אַן זיך טנאָקקלע און פוללען,
און ווען דיא מאַאזעל פּאַטיק איז, לו'ן פענטטער נונ־
טער — גוללען.
זיכט ריבער, זיכט ניבער, וואו זיא הערפליגען.
טוסעלט אין הויז רויף און ראַה, אַללע שטיהגען.
גיהט אין דער קוך, דיא גזינדער אַה לו טרעללען.
איטטאַג, טוט זיך דיא גריהפען אַן טיש נער זעללען.
איבער אַללע וויל זיא בעפיהלען, וויל זיא געביהטען.
און אסור קען זיא אַ קאַל אויז'ן אויפען לאָקקען? —

(איין קנאַבע מיט איינער האָנדלאַטערנע.)

קנאַבע.

נו, וויא לאַנג טעט איהר'יך נאָך ריבער האָקקען?
ער גיהט דער האַאַם רום, אין אַהן ברוואע!

מירצאַ.

טוין רעכט, איך וואַר גלייך האַאַם קוואע.
איבער אַהל אום איך זיין, פאָרנע און היכטען.
ער אַהנט געווייהס איך אום איך גאַר אַ טינדען?
וואַטט — נעם איט, אַ בוטטערוועקלע, און 2 לויט
לוואַריקליך.

(צו דעם מערכען.)

איז וואָהר? אהשורוש ווילל ווידער אַ פּראַה נעאאע?
וואַריקליך?

קאַראַ.

גיהט דיא ציירע מאַך אָהריגג פריה?

(התך אונד ר' מרדכי קאָממען, התך מיט איינעם האַהן אויף דעם אַרם.)

מהעכען.

אוי! ר' התך קוואט דער גיגעריגיה!

מרדכי.

חצופה־לע! קריהגסט גלייך מאַהנע אויפ'ן אויג —

מירצאַ.

אַנטאָכע! דאַס איז אַ גיהגער וויא אַ גוין.

(דער האַהן קרעהעט.)

גיגעררעגיע! גיגעררעגיע!

מאַקאַ.

דוי הער! דער קאַרל קען אָבער קריהע?

התך.

דוי היהבסין מאַויל, דער איז אַ מציאה;

מירצאַ.

אוי! אוי! וויא דער זוי טוועהר איז.

ציירע.

אפשר איז ער גאַר מעוברת? —

מירצאַ.

גיה וועג, טוויג נעהר דו אָקקען;
האָסט יוטט זוי פיעל שכל' וויא דוי דער גאָגען.

מערכען.

אָבער וואַס טוט ער דער איט? לאָסטער'ן דען לאַפען?
אָדער טוטער'ן ווידער פערקאַלאַפען?

אסתר.

איז וואָהר, איז אסור קאַהן שקר;
וואַס טוט ער אין אמת איט'ן — גיהגער?

התך.

וואַס טייטש? וואַס איך איט'ן גיהגער טוב?
ערטשליך גיט ער אַ גוטע היהנערזוב;
דערנאָכעט, זיא האָט געוויהס פערגעססען:
וואַס ווילל זיא אויפ'ן טלאָם דען עססען?
זען איר דען ניט קאַהן יידען?
זיא לאָסט זיך'ן כשר אַלכען, רופּען און זיעדען.
אָהריגג טוטזין אין אַ פאַפיער איינוויקלע,
אַללע איטטאַג און אָבענדס עסטזי אַ שטיקקלע,
דאַס איז איהר אַ פוואַער, דער איז ניט קלאַהן;
דיא גאַנצע וואָך האָטזי לו גוטען — דראַהן.

(דער האַהן קרעהעט.)

גיגעררעגיע! גיגעררעגיע!

(מירצאַ'ס מאַן שטעקט דען קאָפּף צור טהירע הערייַן.)

נו טטעלט איהר חייך נאך דוי הער ביז אחריגג פריה?
ויח חפט אום אער נאך טיקקען נאך חייך?

מירצא.

נו יוי, וואטט, איר קוואע גלייך.
צירע! גי לו, אחך פאטט, חיך ביטטיך!

דיא מעדכען.

וואטט חַ ביסלע איר געגגע איטטיך.
(אללע אב.)

מרדכי.

חיך ווילל מַחך נאך עבעם — טוין.
(ער געהעט אב.)

מעדכען.

חוי גאטט! 'ס שלאחגט זיעבען טוין.
(לויפט אב.)

דריטטער אבשניטט.

פרייער פלאטץ. ר' מרדכי קאממט אין מאנטעל אונד ברייטע הויבע. עז איזט מארגענס.

מרדכי.

הוטט! הוטט! 'ס חיז קאלט,

אער וואטט לו גוסען — חלם.
חיך קען מַחך ניאאער רעכט פאטט.
(ער זעצט זיך.)
נו טטיהט חללעם בייא גאטט.
טוט איר נאר איין אסתרלי רעכט חַנם.
חרנדליך בין חיך חונע הַחנד.
דיא זכיה וועו חיך נער היהבעט,
דחט חיכ'ם נאך בכבוד חוויזגיהבעט.
נו, נו, ווען גאטט ווילל האטזין;
דער רשע זעללעט עבעם — קלאטזין,
דער המן איט זיין ניקסנוטליגע פרחה,
(בגתן אונד תרש קאממען אין מענטעל געהיללט. דיא שטראסע הערונטער, אונד זינד אים געשפרעכע בעגריפפען.)
ווער זען דען חבער דיא לווחה?
דיא טלייכען יוי וויח דיא גנבים בייא דער לבנה.
זעננם אפשר גחר — טפיונע?
(זיא קאממען נעהער.)
דוי הער וויח זיא סודות אחכען;
וואו סודות זען, גיטס קאהן גוטע — זאכען.
חיך אעכט נער וויססען, וואחז זיא וועללען.
וואטט חיך ווילל איך טלויפען טטעללען,
חיך אחך גטווינד דיא אחגען לו, און טו טנארכען,
תאמר יוי קען חיך עבעם הארכען.
ער מאכט זיך שלאפען. בגתן אונד תרש שפרעכען וואז ציזאממען, אונד געהען פאראיבער. מרדכי שפרינגט אויף.
נו יוי, דחז חיז דער איה וועהרט,

דוי האָב חיך טיהנע זאַכען געהערט.
דיח אָהנע חַחך דאַז צרפת לשון
פערטטיהט קאַהנער היע חין שושן.
איר ניקס, דיר ניקס, חין מלך וועלען זיח פער-
גיפטען.
וואַטט, חייך אום אער נאָך הייגט חין ליפטען
פון העכסטען גאַליגג העגגע,
דיח נויכריכט, אום חיך גלייך, חויפ'ן טלאָם היהנ-
ברענגע.

(אַב.)

(מאַראַם פיגסי אונד מאַראַם פאַקסי בעגעגנען זיך איי-
נאַנדער.)

פיגסי.

חיי, חיהר דיהנער, אַאדאַם פאַקסי!

פאַקסי.

חיך עמפפעהלע איך, אַאדאַם פיגסי.

פיגסי.

וויח גיהטס? וואַז אַאַכט חיהר — גזונדהאַטט?

פאַקסי.

ניט גוט, חוטטאַהנסגזאַגט, אַלפאָטט זי — אַטט!

פיגסי.

חון אַלפאָטט וואַטט זיח חוובטריע, טיק חון בראַדער.

פאַקסי.

יוי, 'ס וואַררען איר אַאַך לו ענג אַלל איין קלאַאַדער.
חיך אַהן אַללפאָטט, דיח באַהן פאַללען איר רונטער.
חיז עז דען אָבער אַ וואונדער?
חיך קען יוי גאַר ניקס אעהר געניעסען!
דוי בין חיך אַללעוויי! ביין קונטיטער געוויהסען,
האָ איר נער עבבעס געלאַנגט חין אויל לו נעאאע.
דוי לאַנגע זיח לו, ווען זיח אַפעטיט אַאַך העאאע.

(זיא רייכט איהר איינע טוטטע קאָנפעקט.)

פיגסי.

נאַ, נאַ, חיך וויל זיח ניט בעראַאַבען.
חיבערהויפט, חיך אום אַז עבעס אַפּיטיגס האַבען.
חיך אַאַך אַז גזונדע טנעקקען, פאָר איר חון איין
אַהן;
דוי העאאער דיח גאַנלע וואָך אַללעווילע — דראַהן.
דוי עססען איר אַללע נאָבעל חון אַללץ פריה,
ער אַהנע, חיך אַנדערט האַללעם לו'ן קאָפּיה.
סונסט טוב חיך אָבער'ס גאַנלע יאָהר ניקס פערזופען.
חי, זיכטזי, דיח נאַררענבאָרגער ליהקוכען,
דיח גענגע בייח איר לו גוטען ניט חויז,
דיח האָב חיך לו גוטען אַללפאָט חין הויז.
פאַך חין דער קווידיע דריננע, חיהנאויל
אַטס איר זי — אָרנדליך ניט וואויל,
דאַז איר פאָר הונגער דער האַלוואָררס סטייגט,
דוי גיה חיך דערלוויטען נויז, ווען אער — גייגט,

וואן פֿאַלן איר אים גוטלעליך איין טאַסטען.
שוכסט אָבער טוב איך פֿאָר דער סחורה ניקס פֿרגאַטען.
ספּריפּו, טוטזי הייכט ניט אין טהיאַטער גיהן?
הייכט איז דער איהוועהרט, הייכט וואַטס — טיהן.

פֿאַקסי.

נאַהן, אמדאַם פּיגזי איך וואַר טוועהרליך קעננע,
איין איילע הינטען טוט נעביך פֿלעננע!

פּיגסי.

מא זיא זיך אַהן איהגליכקאַט אַהן און גיה זיא איט,
זיא וואַטט זעהי, ׳ס רייט׳יר ניט —

פֿאַקסי.

נו איך ווילן זעהי ווען איך קען.
וואַז גיהבען זיא הייכט — דען?

פּיגסי.

וואַטזי, לאָזי איך ערטט בזינגע,
איך בין דערלו געוויהסען אָפּט טאָן דריננע
יאַ זי — ׳ן פּואפערניקקעל, פֿון טיללער —
דיא אוזיק, זאַגען זיא, איז פֿון אַ איללער —.
זעלט זיא זעהי, וואַס זיא העט פֿאָר דעקלערחניונגע
און וויא זיא פֿעלטען דרינגע איט קאַנוהנגע.

פֿאַקסי.

וואַז, אין דיהן טטיק הייכט וואַט גטאָססען?

נו אי — דאַז ווען פֿאָר איר דיא רעלטע פאָססען?
ווען איך אַ פּיקסטוהל זיך, פֿאַלן איך חולשת טיער,
נאַהן איך בלייב דער האַאַם, דאַז איז ניקס פֿאָר איר!

פּיגסי.

גיה זיא לו, זייא זיא קאַהן קינד;
דיא קואידיאַנטען טיהסען דאָך נעהר — בלינד.

פֿאַקסי.

איינטוויהגען, בלינד היהן, בלינד הער.

(מאַראַם טהירצע קאָממט דיא שטראַסע הערונטער.)

פּיגסי.

גוט אָהרינג, טהירצע, וואַז איז דוי דעראעהר?
וואו קוואמט זיא זוי פֿריה טוין הער?

טהירצע.

איינס האָב איך אַך אעססען נויל דוי פֿיהרען.
איך האָ מירא, דאַז הורג-לע טוט אער דערפֿריהרן.
ווען איך איך גלייך אויף ן קאָפּל העטט גטטעללט,
האָטט׳ס ניקס וואַראם אַהכליהגען — געוועלט.
דער ווינד בלויסטט נאָר זוי אויז;
אי אַאַלען זיא זיך אָבער אַללעוויין ניקס דרויז.
ווען זיא זיך נאָר קעננע טיהן גלאַאַנט אַהכליהגען,
איז אַ חידוש, ווען זיא דערנויך פּנים און קאַטמאַהך
קריהגען?
איך וואָר מאַך אַ אמדלע, איך וואָר מאַך קאַהן — מטאָך

איך האָב געטראַגען איין געשטעפּטען אונטעררעק,
אַ טיעפּע הויב, וויא ער אילט האָט — קינדבעטש-
טישטעלך,
אַ גזונדען ברושטפלעק, און היפּטען קישטעלך:
דרייא טיקקע, טוועהרע, וואַטרעאַע רעק,
און אויבען דריבער אַ געשטראַמפּטען — פלעק;
געוואַלקטע שטריאַפּל, און בויערן טוהך,
ביז אַן האַלז כויל צו געשטעקט דראַז טוהך.
אָבער אילט העאַזי יוי ליטער פלוהטעל —
דוי קריהגען זיא עבעס אַ ביכלע, איט אַ אוטהעל;
אוי קען ער זעהי, וויא זיא אין פאַריהס
געגנגע און שטעננע, פון קאָפּל, ביז אַן דיא פיהס.
דוינאַך לעסטען זיא איהר קלאַדער — שנייללע —
דיא שעהנסטע זאַכען טוט איר איינס פערבינללע,
אייזט העט זיא אַללע נאַהגענגבליק אַ נאַנדרע גזירה.

פֿאַקסי.

נו וואַז זאָלל ער טוין, האָט ער דען אַ ברירה?
זיא געגנגע אַהן יוי ניט פון האַלז,
ביז ער זיא אַכען לאָסט, וואַז זיא וועללען אַלז?
איינס אַכט עבעס הייכט אַ שטאַט.
פון שטיק רונטער, האָט איהנס אַהן אַ קלאַאַר.
'ס זיכט, אוואבטריע, אָבער אַך אויז הייכס;
נאָר שטאַד, וועכ'ס דיא זון אַהנשטייכט.
איט דיהן לוהדער איז אַך עבעס דעראַעהר.
אַללעס קענכ'ים; ניקס איז'ן צו טוועהר. —

זעלט זיא זעהי, וויא איהנס אוהלט און שטיקט,
זיין שטאַטע האָט איהנס ערשט אַ בייטעל געשטריקט,
זוי איט זייד, און קוהלעהרטע פעהרליך,
דאַז אַ זאָטשטער אעהר היע איז, גלאַאַב איך שוועהרליך.
אַללערהאַנד חיות, און עופות זען דרויל;
אויל אַהן זייט האָט'ס געאַאַכט דוהנבאַך, אויל דער
אַנדער אַהנהויל.
'ס איז פאָלל חיות; ניקס וויא קוטטערן און לאַכען —
אַ האַללעם עולם, קען איהנס משוגע אַאַכען.
בין ערוב, ס' האַט דיא חוצפה, און ריהד קאַהן אַנ-
דער וואָטט,
אַז ליטער פראַכלעט, איט'ן מלך אין אַהנעם פאָטט.

טהירצע.

אייכטוויהגען, דוי ליגט איר אַאַך ניקס דראַהן,
אָב איינס קריהגט אויל דייטש, אָדער פראַכלעט אַ
אַחהן. —

(אַב מיט פיגסי.)

פֿאַקסי.

דער איז אַאַך'ס קטורת טוין געשטויגען.

(איינע מאַגד קאָממט.)

אוי [illegible]אַלינע! דוי געהט הער, לעסט'ך פרויגען;
— וואַטט, איר געגנגע איט אַנכאַנדער אַללע לוואַה —
זייט איהר דען ניאאער הינטען בייא אייער פראַה?

מאַגד.

נאַהן, איך דיהן אַלצעווייל פאָרנע בײַן — שכר.
(זיא געהען אַב.)
(צווייא גאַללאַנס קאָממען.)

ערזטער.

דאַ ביסט איר אַ פייגער בחור —
דוא ביסט נאָך אַ אמַהן פון וואָטט.
זאַג, וואָריס ביסטו ניט היהן קוואמע דאָט?
דאַז וואָר דיר אַ העלן און אַ יאַכט;
איר העם דיר געטטער איבער דער ווידער געלאַכט.

צווייטער.

ברודער! פערלייה, עס טהוט איר רעכט לייד.
איך האַטטע וואַהרהאַפטיג ניט לייט.
איך האַטטע נאָטהווענדיגע — געטעפטען —

ערזטער.

דיא נעממע דיר אַך דיין בּוהות, און דיין זעפטען!
ברידערלע איר וויססען דאָך טוין —
דו האָסט אַלפאָטט דיא הענדפאָלל — לו טוין.
גאָטט בעהיט, דו רייסט באַריג אויז?
דו ביסט אַאויל אַ גרויזער טפעקולאַנט,
אַך נעהר רעכט סודות דרויז,
דו וואַאַסט דאָך, דיין טטיקליך זען איר בעקאַננט.

צווייטער.

אויך עהר! איך וואָר לו הויז,

איך בין ניט קוואמע, לו'ן ליאמער נויז.

ערזטער.

ערליהל'ס רעכט, לייגענס נעהר ניט;
איך האָב דיך דאָך גזעהי גיהן איט —
(ער זאַגט איהם עטוואַז אינז אָהר.)

צווייטער.

דאַז איז אַן אייגפאַלל; האָסט געוויהס אין טטאַאַר.
איך זאָלל דערלו ווערען, ווען'ס איז וואַר.

ערזטער.

טוויג נעהר טטילל, ברויכסט איר נאָקס ערליהלען.

צווייטער.

זיך, דוי דרויבען ווען איך דאַפעט וויהלען,
דוי זיך וויא'ס דוי לוגיהט, וויא טאָלל,
אַללע פענסטער ליגען איט נקיבות פאָלל.

ערזטער.

נו, גזה היהן, אַאַך זיא אַ ביסלע דיא קוהר.

צווייטער.

(געהט אויף דען פאַללאַזט צו, אונד ציהט דען הוט.)
אַמאַזען! טע וואו זוהעט לע באָן טוהר.
האָסט גזעהי, וויא זיא איך זוי פריינדליך גריסען.

ערזטער.

וואַטט, איך לאָס דיא קאַנוהנע אַבטיהסען.

צווייטער.

טע זויא וואָטער דרעה־זיאפען זערוויהטעהר!

ערוטער.

נו גיה לו, טטעלן דיך נאָך אַ יאָהר דוי הער?
גיה ליהבער איט ריין, טפיהלען איר אַ פאַרטיה,
לו'ן עססען איז דאָך נאָך לו פריה.

צווייטער.

ניין — ניין, הייט עס איך בייא לייטען:
איך אום גלייך נאַך טיט — וועג רייטען.

ערזטער.

האַ! האַ! אוסט טוין ווידער דאָט נויל;
נו נו, איך גיב דיר איין האַנד דרויל,
'ס נאַטט דיר קאַהנער דאַז קליהסלע אויז'ן האַאַפען,
דיא מציאה טוט דיר ניט פליטה לאַאַפען.
זאַאַג איהר וויהגען אייגער אַ גרוהס.
אין גיה איט דוי ריין, אאַכען איר אַ פראַנלעפוהס.

צווייטער.

איינטוויהגען, דו לאָסט איר יוי דאָך קאַהן רוה!
אַבער ניט לענגער, אַז אַ האַלבע שעה.
(אָב אינו קאַפּפּעהויז.)

מרדכי.

(קאָממט דיא שטראַסע הערונטער.)
דיא לוואַה העט אַאַך איהר לויהן,

בנתן אונד תריש הענגע אַן גאַלינג טוין.
דיהן המן אעלט איך ערטט דוי זעהי.
נו, וואַאַז ניט איז קען נאָך גטעהי.

התך׳ (קאָממט)

ר׳ מרדכי! אייער אסתר לאָסט אייך גריהסען,
זיהבען בין איך דרויבען בייא איהר געוויהסען.

מרדכי (שנעלל.)

התך! זאַאַגט איר גטווינד,
וואַאַז אאַכט, וויא גיהטס דיהן גוטען קינד?

התך׳.

וואַאַז טייטט? וואַאַז זיא אאַכט?
אוואבטריע! זיא טטיפט, קוטטערט און לאַכט.
זעללט איהר נאָהר זעהי, וויא זיא אין גאָלד און זילבער גיהט,
און וויא פרעכטיג דאַס בייא איהר טטיהט.
דוי טטעננע אייך עבעס קוואהטער און טיהנע טיטליך,
לו'ן אַבפוללען ליגען דרויל גאָלדיגע קעהרוויטליך,
אַאַך טטעננע דרויל פאָלעלאַהנענע היעפעליך איט טאעקקען,
דערניהבען טטיהט אַ גאָלדיג לעפאָהרע בעקקען;
דאַז איז אסיר גאַר ניט לו טעללען,
דאַז האָט זיא נאָהר, אַ בימלע דיא הענד לו נעללען.
אויפ'ן ערדסבוידען קענגעט אער עססען.
העלפעבאַהניגע טטיהן, האַנדבראַאַד איט גאָלדיגע טרעססען,

אַ נוהר דיא ספּיהלט דיא טענסטע אופּערשטיקקליך,
איבערלויגען איט פלאָהר דאַס ניט דרויף זב לי דיא
איקליך —
אין דיא טפּיגעל קען מער זיך זעהי פון אוכטן ביז
אויבען.
און אין דער היהך דוי הענגע דרויבען
דיא פּאָרטרעטטער רום פון דיא אַלטע שררות,
דערלוויטען טטעננע שטאַהניגע עבודי זרות.
אין עקק שטיהט אַ פּאָפּפּעלע פון אַ נויפען.
און אַ קאַנעביע, ׳ס דאַל יוי אַ מלכה דרויף שלויפען.
געוואָלנעטער זען אייך אויף דיא מענד,
מער זאַלל ניט מאַהנע, אַס דיא זען פון מענטענ=
הענד.
וויא דיא קינדער ישראל אויז מצרים געגנגע,
און דיא מרגלים דיא ווייכטרויבען ברענגע.
נאָך מעהר זאָלכע אַלטע געילכטים,
און אַך, וואַז ערטט געטעהי פאָר וויכען איז;
זוי פון דער פראַכלעטע רעוואָלאַליוהן,
און וויא נאַפּאָליוהן קוואט פון טרוהן.
איט יוהוויהלען איז זיא גאַנז בעהענגט,
דיא האָט איהר אחשורוש טוין געטענקט.
אַ טנוהר פעהרליך האָט זיא אַהן,
דיא איז לפחות מאה אלפים ווערטה אַלאַהן,
ר׳ מרדכי ליעב! דיא העט אייך אַ גריהס,
דאַז זען פואָטערס, וויא דיא מצה=קליהס —
וועז זיא זיך ריהרט, ווען זיא זיך ריהגט,

קוואט אַלעס צו לאַפען און פריהגט;
וואַז זיא בעפיהלט, וואַז זיא דען וויל,
פאָר אימה, איז אַלעס אייסליך שטיל,
אחשורוש קוואט איהר גאַר ניאמער פון דער זייט,
און פערברענגט איט איהר זיין צייט.
דער האָקט איבער איהר, און טוטזי אָרנדליך אויזברו=
טען,
איהר וואַטט זעהי ר׳ מרדכי, צו גוטען! —

מרדכי.

התך! דאַז שטיהט נאָך וייט אין פענד,
דאַז קוואט אויף דיהן דוי אויבען אַהן;
דער קען אַלעס אמאַכען אין דער וועלט,
דער אמאַכט קלאַהנע גרויז, און גרויזע קלאַהן.

התך.

איך האָבס האָבער פאָר געוויהס געהערט,
דאַס אחשורוש נאָר דיא בעגעהרט,
און דיא אַנדערע זאָלל מער אַלע ווידער האַאיאַאַגען.

חרבונה (קאָממט געלויפען, שלעגט דיא הענדע איבערן קאָפּף צוזאַממען.)

לאָסט אונז טרייע, לאָסט אונז קלאַגען,
גאָטט זאָלל זיך מרחם זיין! איר וואַרען אַלע דערשלאַגען.

מרדכי.

אום גאָטטס ווילען! וואַז איז דוי דערזעהר?

— חרבונה! זאָגט: וואָרים דעט איהר דען זוי זעהר?

חרבונה.

ר' מרדכי ליהב! וואַס איז דאַס פאַר אַ צרה,
איר אַרעמע יידען, זען נעביך אַלע אַ כפרה!
המן, דער רשע, און זיין ניקסנוציגע זרש,
העט מסירות אַהנגיהבען בייא אחשורוש.
דער האָט דרויף אונזער אונטערגאַנג בעשלאָססען.
גאָטט ערבאַרם, איר וואַררן אַלע דערשלאָססען,
אער האַקט אונז צו קרעפּליך,
אער לאַפּט אונז אין טרעפליך
דאַס בלוט אַה — און טינד
אונז אַלע, מיט וויב און קינד!

מרדכי.

— שטילל! טעט נאָר ניט זוי אויזגעלאָססען.

התך. (שרייעט.)

אוי וויה! איך בין שוין דערשלאָססען
איך בין שוין אַ קרעפּלע,
איך בין שוין אַ לעפּלע,
איך בין שוין אַ טרעפּלע.
אוי וויה! אוי וויה! איין קעפּלע.

(לויפט אַב.)

מרדכי.

די גיהט נאָר מיט ריין אין דער שטוב,

איך וויל זעהן, וואַס איך דערלעב טוב,
די הויזען לאַפּט דאָך אַלעס נאַאאַע.
(ער געהעט אין דאַז הויז, הרבונה פֿאָלגט איהם.)

חרבונה.

אוי וויה! וויא שטעקקען איר אין אַ מרמה.

(צימער אים פּאַללאַזט. איינע שענע קאָממט, אים ג־עזטען
שטאַאַט געקליידעט, אונטער ביידען אַרמען ביכער.)

איך בענייד דיר, אסתר! ניכט דיין גליק;
ווילליג, גערן געהע איך — צוריק,
איינען ליעבען רינגאַלדינגאָ האַב' איך ווידער,
איינען הערליכען געטהע, אונד בירגערס ליעדער,
האַ, טיקזאַל! נון שפרעכ' איך דיר האָהן;
איך געה' אונד לעז' שיללערס — רעזיגנאַציאָן!

(אַב.)

(איינע אַנדערע שענע קאָממט, מיט איינער גיטאַררע אינד
איינען פּאַק נאָטענבלעטטער אינטער דעם אַרם)

נון, וואָהלאַהן! זאָ אום איך שיידען,
האַ באַרבאַר! אָהנע גלייכען,
ניכט אין אָלנאַרט! ניכט אין היידען
קאָנטען דאַס פּעלזענהערז ערווייכען.
זאָ קאָממט, איהר גראָסען גייסטער! דען נור בייא איך
איזט זעליגקייט, איזט — וואָננע;
נור איהר זייד אין היממעל רייך,
זייט אין ליכט — איינע זאָננע.

(אַב.)

(עז קאָממט ווידער איינע, מיט איינעם שפּיגעל אין דער האַנד.)

זאגט איר דען ניכט דער שפיגעל,
דאס נאטור ניכט מיט גיילע
מיר אויפגעדריקט דער שעהנהייט זיעגעל,
אונד איר פערליהען טויזענד רייצע,
אונד דאך האט ער איך ניכט בעגעהרט,
קיין געווירדיגט, איך צו בעטראכטען.
וואהלאן! ווער ניכט צו שעצען וויס — איין ווערטה,
דען קאן איך נור — פעראכטען.
(שטאָלץ אַב.)
(איין מעדכען, גאַנץ שליכט געקליידעט, קאָממט.)
איינטוויהגען, איך גיה וויליג, אונפערדראָססען,
פון דוי, ווידיגר פאָטט.
אין הייאעל ווארן דיא איהען געשלאָססען,
זאגט אמר דאך אלז איין שפריכוואָטט.
דרום גיה איך אאך אין דער שטיללען
ווידער האהם, צו איין — מעמאע,
ווענס ווער גאָטטעס ווילען,
העט ער איך שוין מעססען — נעמאע.
(אַב.)

צעטולפע.

(קאָממט הערויז, גאַנץ עלעגאַנט געקליידעט.)
וויס? אין איר זאָלל מאן זיך ניט פערלעבען?
איר, איר, האט ער איין קאָרעב געבען!
און דאס רוהם־פיהפעלע, דאז געפאללט'ן!
יוטט דאז ראָל־נעהמלי וויל ער בעהאלטען!
וואָרים? וואאז מיזט מיט דעהן דען דעראעהר?
פון וויס פאָר א פאמיליע איז איהנס דען הער?

ווער זענד זיין היהאער, און זיין געגנס?
וואו מיזט איהנס דען הער? ווער קעננ'ס?
אין האט ער דיא קין דערוויטט —
דא האט ער וואאז רעכטס וועג געפיטט?
דען דרעק קאן מאן דאך פון איהן רונטער שאבען.
זי אין אייכפאלל זאלל א מענט האבען,
דאז הייסט א גוסטע, דאז איז א געשמאק;
וויא אהנער, דער רום גיט מיט'ן צווארעכזאק.
פערלעבט זיך אין דען ניבבעס, אין דען בוזוויכט:
אין דען עלענד, אין דען אפפענגזיכט.

(זיא געהעט פאָר דעם שפיגעל.)
גאָטט בעהיהט!
ווען איך איך בעטראכט,
איז דאך א נוכטערטיעד.
וויא טייג אונד נאכט.
וויס פאָר א וויסינג האט איין הויט,
און וויא געלאכט בין איך געבויט;
איין הענדלע, איין פיסלע,
איין איילע, איין ניסלע.
איין אויכען, איין צעהן,
איין חן־גריהבלע — וויא טעהן.
איין ארעם, איין האלז,
וויא טעהן איזט ניכט אלז.
און פאָן איין אנדרע זאכען,
דא וויל איך גאר קאהן צארעאע אכען.
אבער דער קריפפעל מיזט דאך גאנס פערוואקסען.

דאַז מאַכט דאָך וויא משוגע — פֿאַקסען.
דער אַלרוין! דיא גריהנע ביר!
דאַז וויל זיך אעססען איט איר?
אָבער וואַטט, איך וויל דיר טון געבען,
איך וויל דיר ווייסען: אחשורוש זאָלל זיך אין דיר
פֿערליעהבען.

(אין עקסטאַסע.)

פֿייער און פֿלאַם וויל איך טרינקען,
אויז לאַססען אַן דיר איין אוטה —
להכעיס קויל איך איר נאָך אַ גאַרנעטור טפיללען,
און פֿון דער אַדאַם אורמָה — אַ הוט.
האַ, צו טויט וויל איך דיך טרענקען.
דיך, אונד היע דיא אַדליך אַללע;
שבת טוה איך איין נייא הייטלע אויפֿזעצען,
און גיה דריננע צו דער — כלה —

(שנעלל אַב.)

(מרדכי'ס וואָהנונג, ער זיצט אונד לערנט.)

מאי טעמא? — וואַז איז דער טעם?

המן (שטעקט דען קאָפּף צור טהירע העריין.)

איין זעען, ער איז דערהאַאַס.

מרדכי.

ניקס אעהר נאַהן, בלייבט איר אָבער קשה?

(ער ערבליקט המן.)

אָ ויה! וואַז וויל דער דוי, דער רשע?

המן.

ער איז אָבער אַ פֿלייסיגס אענדלע.

מרדכי.

דער האָט ווידער ניין געזעהי אין קענדלע,
איז טוין ווידער שיכור,
דער כופר בעיקור.

(לויט.)

נו — וואַז זאָלל דען זיין?
וואַז פֿיהרט דיהן האַררן צו איר ריין?

המן.

הער ער! האָט ער דען ניט אַ פֿרייד.
ווען ער אויף אַן טעהן גיילע רייט?

מרדכי.

וויא? וואַז? איך זאָלל רייטען?
ים דענקען איך גאַר ניט דיא לייטען,
דאַז איך קוואַמע בין אָל אַ גויל,
אַם וויא אין איין ליהבען אַ נאַהכליגס אויל.
האָ איך איך געזעלט אויף איין טאַאַטע זיין פּפֿערד,
און דוי בין איך נול קוואַמע — פֿערקעהרט,
וואַס, האָ איך געהאַטט, ין שוואַנל טטאַל ין לאַאַס,
דוי וואָר איך נאַך אַ קלאַהן ייגלע דער האַאַס.
אילט אָבער בין איך לאורך ימים אַ נאַלטער ייד,

בייא איר איז לו'ן רייטען אַלעווייל צו שפּיעט.

המן.

עס טהוט איר, איין אייד,
זעלבסט הערצליך לייד —
איך האָב' ביין קעניג
ואיך פֿאָר'ן געבעטען אונטערטהעניג.
'ס העלפֿט אָבער אַלעס ניקס,
ער אוס רייטען, איינער זיקס!

מרדכי.

נו יוי, וואַס זיגט 'ן האַרן דראַהן;
ווען איך חס ושלום ברעך צו באַהן?
אָדער איך טלאַג איר אין קאָפּ צו לאָך;
ער איז אין שטאַנד אַלך נאָך,
און טוט חודשה צו קווידיע דרויז אַכבען,
און האַלט זיך דערלו דיא זייטען פֿאָר לאַכען.
זאַגט: וואָריס זאָלל איך יוטט רייטען?
וואַס זאָלל דען דער שטות בעדייטען? —

המן.

אַללע וועטטער! עס אוס אָבער זיין,
פֿאָלגט איר, און ווילליגט איין.
דער קעניג טהוט'ן דאָך וואַס גוטס;
געלט, אענדלע! ער טהוטס?

מרדכי.

וואַס האָב איך אָבער געטוין,

דאַס איך קריהג זוי צו גרויזאַמען לוין?

המן.

ער איז איר אָבער, אויך צו טליאַאטער.
ווייסט איהר'ס יעלט דען ניאאטער,
דאַס איהר ערטט קירצליך העטט
אונזערן קעניג דאַס לעבען געראַטעט?
'ס האַט איך קיינס אעהר דאַראַן געדאַכט,
דוי האַט אָבער דער קעניג גזאַגט:
דער מרדכי, דער האַט איר עררעטעט דאַס לעבען;
האַט מאַן איהן אויך איין [illegible] געגעבען?
טהו זיך איינער אום איינאַלל זעהן,
איך גלויב אַלז, ער אוס אין איין בוך נאָך שטעהן. —
בליץ וועטטער! דוי שטיהט ער אויך ווירקליך דריננע.
דער קעניג טוט זיך ערטט צו ביזלע בזיננע:
„אין זאַגט איר אָבער, איהר גוטען לייט,
„וואַס מאַך איך דען מאַן פֿאָר צו פֿרייד?
„איט וואַס זאָלל איך איהן בעעהרען?“
וואָללען אייער מאַיעסטעט איך צו הערען?
זאַגט' איך דאַרויף צו'ן קעניג.
איך מאַך דען פֿאָרשלאַג אונטערטהעניג:
מאַן ליהגט איהן פרעכטיגע קליידער אַן,
און זעלט איהן אויף דעם קעניגס פּפֿערד,
און איינער רופֿט: „דיס איזט דער מאַן,
„דען דער קעניג צו עהרען בענעהרט.“
אין, זאַגט דער קעניג, געהסט דו איר אָבער איילוג,

אונד ניאאסט איינס פֿאָן איין טענסטע גייליק,
אונד דו טוסט איר דען מרדכי זעלבסט רום פֿיהרען,
אונד וויא דו גזאַגט, פֿאָר איהן הער פובליציהרען.

מרדכי.

נו — און טונסט ניקס ווייטער?
וועלט איהר אויז איר אַהבען אַ נעגליטען רייטער?
נו יוי, מאַך דוי דיהן עולם אַ פורים=טפיעל;
נאַהן — נאַהן — דוי נעמן איך ניט וויא פיעל.
גאָטט בעהיט! מאַך דוי אין מקום אַ טפעקטאַהקעל,
רייט רום אין בראַאָטעהויב, און אַ ליטאַהקעל.

המן.

ער הערט דאָך, אַמן לעגט איהן אַנדערע קליידער אַן;
אַמן לאַסט איהן געוויז וויא אין בעטטעלמאַן
אין דער טטאַדט רייטען רום?
דאַז ווער דאָך אַ טאַנד פֿאָר'ן פובליקום.
דאַ נעם ער נור אַ וויילן דיא פייטט,
דיעז רופֿט איינער אויף העברעאיט, אונד איך אויף דייטט.

(ער גיבט איהם איינע ראָללע פּאַפּיער.)

מרדכי.

ט? און דאַז איז אַלעס?
דוי האָב איך פֿאָר וויא נויך 'ן דלות!
תאמר יוי טלאַגט איך דער גויל חם ושלום טויט!
און ווען דער שטות מאַך גערויט,

וואַז איז דוי איין רוח דען?
דאַס איך אָרינג ניקס נויך גיהן קען,
און אוס האַבט טאַג דערהאַאַם
אין בעטט ליגען, און בין קרום און לאַהם.

המן.

אַמן זאָלל איהן געוויז גאַר אין דער קוטטען
אין דער טטאַדט זאָ רום לאַססען רוטטען?

מרדכי.

נו, דוי לאַבט ער דרויז?
דוי פֿאַלט אער דאָך ניט רויז!
דען קען אער טיהן דריננע טלויפֿען;
אָבער אָפפ'ן גויל, דאַל אער יוי ניט טנויפֿען!
אין אַהן נאַהגענבליק ליגט אער הונטען — פוטט.
האמר אין אמת, זעלט ער איך אין אַ קוטט?

המן.

ער איז וואַהרליך אַ נעררטער אַמן;
אַמן נעהט איהן האַלט אַן זאַטטעל אַן.

מרדכי.

נו יוי — און לור פֿאָרזיכט, טוט ער איך נאָך היכטען
איט אַ טטריקקלע אַן זאַטטעל אַהנבינדען.
אָבער אַנדערטט טו איכ'ם אַאַך ניט;
דער גויל אום מאַך גיהן טריטט פֿאָר טריטט.

חון נאָך עבעס, מַפריפו,
...בינד דאָך דיהן גיילע ה...ח מַאַגען לו?

המן.

חין אמַכ' ער מַבער, אָדער — . . . .
(ער קנאַללט מיט דער פייטשע.)

מרדכי.

נו — נו — אמַך דער המַרר קמַהן זאָטטען למַרעאע,
גאָטט זאָלל זיך דער בּאָרעאע!
וואַה זען דמַה פֿאָר נאַרריטע — לייטען:
אום חיך חין איין מַלטע טמַג נאָך רייטען! —
(ביידע אַב.)

פֿיערטער אַבשניטט.

(חרבונה'ס וואָהנשטובע. רעקאַ זיצט אַם טישע, פֿאַר איהר ליגט איינע דיקע תפלה אויפֿגעשלאַגען, זיא בעטעט. צעטולפע אים גרעזטען נעגלישע. ביידע האַבען דען קאָפּף פֿערבונדען. יוקל שטעהעט אַם אָפֿען, האַט איינען רונדען הוט אויף דעם קאָפּפֿע, אונד איינע ווייסע קאַפּפּע דאַרונטער. אַללע דרייא וויינען.)

רעקאַ.

אָך!

צעטולפע.

אַך!

יוקל.

אָך! אָך!

צעטולפע.

ליעבע אוטטער, טהון זיח זיך ניט זוי המַרעאע

רעקאַ.

גאָטט זאָלל זיך חיבער אונז דערבּאָרעאע!

יוקל.

אָך גאָטט! וויח פּפֿאָפערט איין אמַאַגען.

צעטולפע.

ליעבע אוטטער, וואַז זאָלל חיך דען פֿאָר אַ תחינה זאַמַגען?

רעקאַ.

געלט, חין קריהכט דיר 'ס קעללע חין בוקקען נויל,
חין האָסטו מורא, דמַז חיית-לע גיהט דרויל;
וועל'ס וואַסער מַן המַז קוואט, וואַטט חיהר מַללע פרום.

יוקל.

חיך אמַהן פֿאָר הונגער, חיך פֿערקום!
דמַאַז חיז אַ נאַריגער תענית הייכט.

רעקאַ.

יוקל! וואַטט איין כפרה מַון — גרייכט.

יוקל.

דוי הערען זיא, מאַמזעל, וויא'ס אין איין בוך דוי רוי=
פעלט,
וויא דער אַעמאַע איהר קאָפּיהקריהגלע, אין דער
רעהר דאָט פומפעלט —.

רעקאַ.

טוויגט נעהר שטום, איהר אוהנ=טעם!

צעטולפע.

פּפוי, טאַק! האַט ער דען גאַר קיין — טאַאַם?
דאַאַז גילט בייא איהן, וואו זיין בויערן וואָהנען,
ער פּליהגעל! — ער גראָביאַהן!
אַבער בייא איר, בייא דער מאַמזעל — חרבונה,
דאַ געהן זיין אונפּלאַהטיגקייטען ניט אַהן.
'ס הינדערט'ן געוויס, ווען ער זיין הוט
אין ליאמער רונטער טהוט?

יוקל.

נו, איך וויל זיא מיט'ן הינטערן ניאמער בעלעטטיגען,
מאַמזעל!

צעטולפע.

איך העטט'ן באַלד וואַז געזאַגט, 'ס איז איר נאָר לו העלן. —

רעקאַ.

דיא טאָכטער איז ראך לו'ן מאַהנליהגען משוגע!

בעוונותיני הרבים! בייא דער מבוקה,
בייא דיהן שלים=מזל! בייא דער צרה!
האָסטו ניקס אַנדערשט לו טוין, דו שררה?
זוי וואַר חודשה מאַך איין כפרה!

(זיא בעטעט ווייטער.)

ליעבער גאָטט! לאָס אונז זכות אבות געניסען. —
אָ וויה! הערט איהר ניט, אער טוט טיהסען.
דוי הערט אויף דיא גאַס דאַז געשרייא.
אַללמעכטיגער גאָטט! שטיה אונז דאָך בייא.
שפּראַל דיין גרויזע האַנד איבער אונז אויז —
יוקל! לאַאַפּט נאָר געשווינד אַ ביסלע נויז,
זעכט'ך נאָר אום נויך איין מאַהן,
גיהט לו, תאכור טרעפּפט איהר'ן אַהן.
אָל אַהנאויל וואָפּט'ן אַהנס אין לאַרעמע אום.
גאָטט! איך מאַהן פאָר צרות, איך פערקום!
(זיא לייפט אים צימער איף אונד אַב.)
(יוקל וויל הינויז, חרבונה טריטט העריין, זיא
שטאָסען צוזאַממען.)

חרבונה.

דער חמור האָט איר דוי גיהבען אַ הוללער,
דער קריהגט אַ אויל זיין — אויזפוללער.
(ער שפּריכט גאַנץ אויזגעלאַזזען הערום אונד וינגט.)
„האָפּזאַ, מאַריאַנעלע! דריה דיך אַ אויל אום,
„דריה דיך אַאויל אום אונד אום,
„דאַס איך" . . . .

קינדערליך! איהר דאַרפט לוסטיג זיין;
הערט נער אויף צו גריינע —.
פּראַהה! שבת ליהגסטו אַ געזונדען וואָטט אין דיזה מאָרי
וועזן כייג,
און אַאַכסטו אַ קוגעל, איט רעזיינע —
איל גיהט נאָר צו, און בייסט אַהן.

רעקאַ.

אום גאָטטעס ווילען, אַאַהן!
אַאַאַז אַאַכסטו פאָר אַ פּאָססען?
דו ביסט דאָך גאַנץ אויזגעלאָססען?
דו האָסט דיך געוויהס שיכור געאָפּפּען?
אָדער האָט אונזער לעטטעל אפשר געטראָפּפּען?

חרבונה.

ניקס — געאָפּפּען,
ניקס — געטראָפּפּען;
אָבער געלאָפּפּען
בין איך אַז ווייא. —
דו וואַאַסט דאָך, הייגט פּריה,
נויך טוהן, גיה איך אַ ביסלע אויז.
ווייא איך היהנקום, אַן ר' מרדכי זיין הויז,
איז דיר דוי אַ געטיה, — קאַהן נויטעל העטט אער
טופּפּען קעננע.
איך האָב געאַאַהנט, 'ס טוט חס ושלום — ברעננע.
אָל אַהנאויל וואַטט אַ געשרייא: „איל ברעננע זיין"

איך האָב פּערשטאַננע: איל הענגעזיין —
פּאָר שרעקקען, האָב איך געאַאַהנט, איך בלייא שפּפּיל
פּלאַל!
איר האָט נאָר זוי געקלאָפּפּט דאַאַז האַל,
איך זיך היהן, זיך הער,
וואו איך פּינד אַ בעקאַננטען נעהר.
אָל אַהנאויל קוואַט צו שפּרינגע התך,
און זאַאַגט: „איהר וויסט גאַר ניקס נאָך,
„העטס אפשר נאָך גאַר ניט געהערט;
„פּון ר' מרדכי זיין חסד, איט'ן פּפּערד?
„דוי דריננע העאאזיין,
„אַללעוויין שטריהלען, און קעאאעזיין,
„טעננען איט זאַנד און זאַאַל אַבפּיהגען,
„און אַ וויים העאאעד אַהנליהגען.
„דוי גיהט איט ריין,
„זיא וואַרן טוין איט'ן פּאַטיג זיין." —
נו, וויא איך דיר ניין קום אין חדר,
פּראַהה ליהבען! דוי שטיהט דיר
איין ר' מרדכי — דו העסט'ן ניאאער געקעננט,
אָרנדליך וויא פּייער העם זיין באַקקען געבּרעננט,
אופּפּרעזיהרט, אין גרעסטען שטאַאַט,
גאַ אַ רויט שאַרלאָך קלאַאַר,
דאַאַז וואָר רונד רום בזעססען
איט בראַאַטע, גאָלדיגע טרעססען,
און פּון אונטען ביז אויבען
געשטיקט, איט בלואאעס, און טרויבען;

היבען און טריבען, אויף דיא טאַטען,
זען גשפרונגע לעווען און האַטען;
אָל דיא לוואַהה ראָק־טיהס,
סטיהט אין ליעבענסגריהס
דער זיעבעניעהריגע קריעג.
אָבער היכטען, — אַללע ביהז זאָלל וועג זין —
העאאזי געאַכט 'ס יקרות כיין.
אַ נאַפפעלגריהנע אַטלאָסענע וועסטע,
דיא ווען דו גזעהי היהבעסט, העסטע
דיך גשטעללט אָפ'ן קאָפל;
דוי וואָר אַללעאויל פאָר אַ קנאָפל
אַ גרויזער ברילליאַנד. — פאָרנע אויפ'ן נאַהבעל
איז גשטיקט, אַ בייערע איט אַ גאַהבעל,
דיא גיהט כויז אין הייא.
בעססער כונטער ווידער איז אַהנער איט אַ טאַללאַאיי,
דער ליגט אין טאַאַדען און בלויזט זיך אַ טוט,
אונטער אַ גריהנען בוט.
אַ ביסלע פון איהן וועק
וואַאַדען טויל און — בעק.
פאָרנע שטיהט אַ גרויזער — בויערנהויל,
אַ פעננלען הונד גיהט אַכטינג דרויל. —
דערנויכעט העאאזי'ן אָבער אַאַך נו'ן גשפאַהס
אַ פעננלען בויך געאַכט, ביז אַן דער נאַהס.
נו לעטנט נאָך, דיא גיהלע לידערע הויזען,
רונטער אונד רונטער גשטיקט איט ניהגעליך און רויזען.
אַ פאַאַר קוהריערשטיפעליך, איט לאַנגע שפּאָהרען,

איך זאַאַג דיר: דו העסט דרויל גשוואָרענ,
ס' איז אַ וואַהרער גאַוועהליהר. —

צעטולפע.

בייא איין ליעבען, איך פערלעב איך אינ'ן טיער!

חרבונה.

וויא זיא דערנויך איט'ן פאַטטיג וואָהרען,
העם איהן רויזגעטראַגען זעקס טוואַנלע אָאָהרען.
היכטין נויך זען אַכט הייטוקען, איט לאַנגע שפיסען.

רעקאַ.

איל טוטס איר באַנג, דאַס איך ניט בין דראָטען גע־
וויסען.
אָבער איר גיהטס אַללעאויל . . . .

חרבונה.

איל האָט אער געברויכט 'ן גויל,
נו, דער וואָר אַ ביזלע הויך;
און ר' מרדכי, איט זיין טיקקען בויך,
וואַאַז זיך ניט נו העלפען, און נו רייטען,
דער טלאַאַגט בייא המן אָל דיא שטויטען;
„גיהט הער,“ זאַאַגט ער, „און זייט איין פוהסע.
שטיהלע!“
פואס, וואָר דער רשע אין דער היהך, איט דער
מחילה.

און אין אַהן טפּרינגלע,
וואָר ער דרויבען, וויא אַ ייִנגלע!

רעקאַ.

דאַאַז איז אַ זכיה!

חרבונה.

איר העט אָבער עבעס פּיפּאַט גשריע!
אַללעס האָט געיובעלט, און געיויכלט,
המן אָבער האָט פֿאָר רוגז נאָר זוי גשוויכלט.
פֿאָרוואַז איז געריטטען אַ פּרעכטיגער הערלד,
דער האָט דיר נאָר זוי געשטראָלט פֿון גאָלד.
דערנויק זען קוואַטע טרומפּעטען און בויגען.

צעטולפּע.

פֿאַטער! לאָזט זיך עטוואַז פֿרויגען:
זען דען קאַהן אָפּפֿעציהר איט געריטטען?
קאַהן קואיהס? — קאַהן טטודענטען?

חרבונה.

וואַאַז דייטט? אַללע זענזי איט'ן,
און העם געשאַכט ניקס וויא קופּליאַנטען.
אָפּפֿעציהרס, יענערהאַלס, און געשאַהנע,
איט אויבער = און אונטערגעוועהר, און איט פֿאַהנע.
אין דער איטט זען קוואַטע זעקס גאַללע = טיהסען
קינדערליך! איט דיהן אופֿלוג איז עבעס דעראַעהר
געוויהזען.

איך זאָלס אַללע חודש פֿערדיהנע, וואַאַז דיא התונה
קאָסט.

רעקאַ.

דערנויק דער אַאַן, דערנויק דער — וואָסט!

חרבונה.

דיא אענטען העם זיך נאָר זוי געהויבען;
גזיללען זען זיא און דיא דעכטער דרויבען.

רעקאַ.

דוי האָב איך אָבער אַלז נאָך ניט געהערט,
וויא ר' מרדכי קוואַטע איז לו'ן חסד איט'ן פּפֿערד?

חרבונה.

דוי זען דיך הער לואיר.
אָבער אַהן גפֿאַללעס טואיר,
לאָס איך אויזריהטען, און פֿרויג דערנויק. —

יוקל.

איך אוס'ן אַאַך רייטען זעהי, און זיין גרויזען בויך.

(אַב.)

צעטולפּע.

דאַאַז איז איר אויך איין רעכטער רייטער.

רעקאַ.

לאָס דיך פֿון דער ניט אַרר אַאַכען, פֿערליהן ווייטער!

(זיא זעצען זיך ביידע.)

חרבונה.

דו ווחַסט דחָך: זייט דיא אשתר דוי דרויבען חיז,
דוי חיז חַנזפּחָטט, חַ געלעק, חַ געקים,
דוי גיהטס יוי צו, וויא בייא קיניג חַטיסהויף,
דחַז הערט יוי גחַר כיט חויף,
דחַז גפּרעס חון דחַז חויפגעטרחַג,
חויז טחַג אחַכט אער כחַכט, חון חויז כחַכט טחַג;
דער ווין קוואט כיט פֿון דיא טיטען,
חַנזע איכוט הויצט אער פֿון קעלער חַ בוטעלליע
פֿריטען.
חַהן חברותה טיך דער חַכדער קוואט צו'ן טפיהלען

צעטולפע.

חַן דיהן שוטה אעכט חיך איך כחָר — קיהלען!
דחַם ער זיך פֿחָן זוי חיין גריל לחַסט חוהצען.

רעקאַ.

ווחַז טוסטו דערחיט, דו קעהרסט חַחַך חַ קצין;
הוָב קחַהן זחָריג, דו בלייבסט כיט חיבער.

חרבונה.

ווחַטט, חיך רוף דיין חברותה חַחַך כחָך ריבער,
כוייכעט חיז דיח קחַטט — פֿערפֿחָלל.
זחַג כחָר, וויח חיך זוי פֿחַטטיג ווחַרן זחָלל?

(ער ווילל פֿאָרט.)

רעקאַ.

כו, כו — חיך טוויג טוין, פֿערציהל כחָר ווייטער.

חרבונה.

חָבער טטילל איטחַכנחַכד זייטיר! —
חחו בין חיך דען געבליעבען? יוי בייח דער אשתר.
זיח חון אחשורוש העט כיט חיינטלויפֿען קעננע
געטטער.
ער ווחָפּפּט זיך היהן, ער ווחָפּפּט זיך הער, —
חָף חַהכאויל זחַגט ער:
„חיינטלויפֿען קען חיך דחָך כיט אעהר:
„פֿרחַה! לחַכג איר חַאויל דחַז ספר הזכרונות הער.“
דוי החָסטוס, זחַחַגט זיח, חיל גיה כחָר, חון טוויג
טטילל —
אחשורוש נעאאטס בוך, זעטצט חויף זיין ברילל,
ציהגט ביז חיבער דיח חָהרען רונטער דחַז קעפּפּלע,
חון פֿחַכגט פֿחָר זיך חַהן צו פּלעפּפּלע.
וויח ער טוט חַווייצע זוי דריככע בלעטטערן,
פֿחַכגט ער חַהן צו טרייע: דוי העטטער'ן
טטעהן, איין מרדכי — דריככע,
זיכסטו פֿרחַה, ווער זוכט טוט גפֿיככע.
זיך: דער החָט איר דעררעטט דחַז ציהבען,
חון החָב'ן כחָך כיט חַ אויף חַ טרינקגעלד גיהבען —
זחַג איין החַן! חון איין קרוין!
ווחַז זחָלל חיך דיהן פֿחָר חַ כבוד חַהן טוין?
איינטוויהגען, זחַגט זיח, טיקק'ן חַ שלח מנות.

דו האָסט אָבער איט אַהן גאַר קאַהן רחמנות!
דו טוסט אַהן גאַר ניקס עטטעאיהרען;
איך קען איך אסור פֿאָר טאָויל ניט ריהרען,
יעטט האָב איך וועלען אַהנפֿאַנגע, אַ ביסלע צו טוהזען,
פֿאַנגט ער אַהן, פֿון זיין מרדכי צו טאָוהסען.
וויא איז איר פֿאָר דיין מרדכי זוי מיאוס,
זאַגט אסתר, אין אַהן רוגז — כלומר = קיהס. —
איינטוויהגען אַך איהן זיהס אָדער זויבער איין.
רויל ליעבער דיין תכשיט = לע, דיין המן ריין,
דער וואַס דאָך יוי אַללעם —
פֿרויג ליעבער דיהן, טוב איר דיהן גפֿאַללעם.
לאָסטער'ן קוואַע אַ ביסלע רויל,
ער אַרוועט דרונטען נאָך אין הויל.
איל האָט דער מלך בעפֿוילען:
שטאַנדע ביע זאָלל אער'ן המן הוילען.
המן לאָסט אַללעם שטיהן און ליגען,
לאַאַפֿט שפּאָהרען שטראַאַך, טוט זיך ביז אויל דיא ערד ביקקען.
אחשורוש פֿרויגט: וואַאַז טוסטו דרונטען נאָך זוי שפּיהט,
„איך בוי נאָר אַ גאַלליגג, פֿופֿציג איהלן הויך, פֿאָר אַ ייד.״
נו, זאַגט אחשורוש, דאַאַז האָט ביז מאָרינג אַאַך נאָך צייט.
איל זאַג אַאויל — דו ביסט דאָך אין אַללען גשייד —
„דוי וואָטט ווידער עבעם גשיידס רויז קוואַע,״

פֿאַנגט המן אַהן, פֿאָר זיך צו ברואאע.
נו, זאַגט דער מלך, זאַג איר אַאויל, לאָס הערען:
אַהן דיהן איך אעכט רעכט עהרען,
און גיהבען אַ גרויזען לוין,
זאַג: וואַאַס זאָלל איך זוי אַהן דען טוין?
איל פֿערגענגע המן דיא רוכלע;
דער רשע פֿאַנגט אַהן צו שאוכלע.
און זאַגט זוי אין זיך כיין:
„ווער קען דען דאַאַז אַנדערשט זיין,
„וויא איך?
„יזי געוויהס, ער אַהנט איך. —
און זאַגט צו'ן מלך „וויהן איהר זוי צו עהרען בע-געהרט,
„דיהן זעטצט אער אויל אייער שענסטען פפֿערד,
„טוט'ן אָפּפֿ'ן קאָפּל דיא קרוין,
„לאָסט'ן אייער קלאַאַדער דערצו אַהנטוין,
„פֿיהרט'ן זוי היע רום, אין גאַנצען שטאָט,
„און אַ גאַנצ הויכער רופֿט אַ זוי, וואָטט פֿאָר וואָטט:
„„דאַאַז איז דער אַאַן, דיהן דער קיניג צו עהרען בעגעהרט““
„און דער זעלבסט אום פֿיהרען דאַאַז פפֿערד.״
נו — זאַגט אחשורוש — ׳ס האַאַסט אַהנער מרדכי היע,
צו דיהן גיהסטו מאָרינג, אין אַללע פֿריה,
וואו ער וואוינט, אין זיין הויז,
און פֿוצט איר'ן נאָר זוי רויז;

פֿיהרסט'ן היים רום חָפּפּ'ן פּפֿערד ;
דחַז דוי קחַהן ווחַטלע דער פֿוהן פֿחַלנט חויף דער ערד.
טונסט קום חיך דיר איט'ן גרויזען קול,
חון נחָם דיר חויפֿליהלען חַ בוקקעל פֿחָלל.
חין טלויף רעכֿט וחויל. בחָן נוחי!
קום פֿין בייח לייטען אחָריגג פֿריה. —
המן גיהט חילט חיו חַהן רוגז פֿחָטט,
דערהחַחם זחַחַגט ער פֿון זיין חרפה קחַהן ווחָטט.
דען זרש ליגט טוין חין חַהן ברוחע,
דחַם ער טוט זוי לחַנג — ניט קווחע.

רעקאַ·

נו, דיח החָטט'ן חַחַך ניט גיהבען קחַהן איגרונע.

חרבונה·

וי, געלחַנקט החָטוי, דחַם חול ווחָר דיח גחַנלע
שכונה.
הייגט, חין חַללער פֿריה, החָט ער זיך פֿחָטט גטליכֿען,
חון חיו דיח לייט ניט פֿון ר' מרדכי געוויכֿען.
דוי החָסטו חילעט דיח גחַנלע גטיכֿטע פֿון גוים.

רעקאַ·

בחַ איין ליהבען! חיך קעננט זי הערען נחָך הונדערט אוים.

חרבונה·

נחַהן, חיך אום פֿחָטט, קום חָבער בחַלד ווידער החַחַם.

(אַב.)

רעקאַ·

ווחו טטעקט דען דער יוקל, דער חונ-טעם ? —

צעסולפּע·

דער זיהט דיח רייטערייח דחָך חויך.

יוקל·

(שפרינגט פערגניגט צור טהירע העריין.)
חיך החָננען חַחַך געזעהי, חין זיין גרויזחַחען בויק.
ליעבע אחַחעלן! דחַז חיז חיהר חָבער חַהנער,
חין החַללעם עולם גיטם געוויהם זוי קחַהנער ;
דחַחַז חיז חַ טיקעניט, דחַחַז חיז חַ פוחער —
זוי חַהנער אוז חַ נחת זיין חין זוחער,
חין דיח גרויזע הינלען.
וואו! ווען חיך דרחַהן דענק, אום חיך טוין טווינלען.

(ער פֿעכֿעלט זיך מיט דעם הוטע אינם געזיכֿט.)

רעקאַ·

נו יוי, משרת אחַך וויכד —

יוקל·

חיך זחַחַג חיהר, ן טחַחַטע זיינער חיז דערגיהגען
חַהן קינד!
דוי קען חיך חיהר חַ טוועהרער דריוף טוין.

רעקאַ·

טווייגט נחָר חונ-טעם, איט חייער גטוועהר.

חיך גלָחַבּ חייך טוין.

יוקל.

דוי היכטען, אמַאזעל ! דוי ווָהר עבעס דעראעהר,
דוי הָט זיך עבעס — געטוין.
אמַאזעל ! דחַז ווָהר חיהר חַ טפעקטחַהקעל,
דוי חיז איט זיין גרויסען בוקקעל, דער פריטשע=
בחַקקעל
דיח לייט נויך געלָחפּפּען איט זיין פריטשער.
חָל חַהנאוין טוט ער חַ קליטשער ;
פּוטש, ליגט ער חין חַהנער לענגז, חין דרעק.
חיל הָט ער חָבער בעקוואמע עבעס טלעג,
חַללע גחַססעניונגעס העען געהויט חויפּ'ן נויל
חיך הָבּ חַוךְ גטלחַגען דיכּטיג דרויל.
ר' מרדכי חָבער הָט זיך זוי דערלחַכּט,
וויח'ן פריטשעבחַקקעל דער בוקקעל חיז חויפּגע=
קרחַכּט.
נו, אמַאזעל! דוי חיז חיהר חַ מרמה רויז געלָחפּפּען,
דוי ווָהר דריננע, וואַס ס'ז ים הָט חויז געווָחפּפּען :
חַ קָחפּפּעקיסען, חַ נונטערבעטט, חַ דעקבעטטליהך,
חַ היהנערטטייג, חַ בחַר קוריהרשטיפּעליק, זעקט בחַר
טיהך.
חַ רונטער הוט, חַ נחַלטע בריק. חַ פּויגעלהייזלע,
גווחַה בחַר הויזען, חַ איהלקיוועלע, חַ בוטטער=
קרייזלע.
חָבער נחַהן — חיל ערשט דחַז גטרייח,

חון דער נחַררעאע, דער דוי חיז געוויהזען,
וויח רויז גפּחַללען חיז, חַ טייועלע הייח,
חַ בונד טטרוי, חון חַ נחַלטער — ביהזען.
איט חַ נויפּעגחַהבעל, חון חַ זוטטעל טחַל.
אמַאזעל ! בייח איין ליהבען! זיח דחַל
נינטער גיהן, 'ס חיז דער איה ווערטה,
ט' משובות ליגט חַללעס נחָך חויל דער ערד,

צעטולפע.

דחַז פּעהלט איר, געה הינטער חויל דען געגזבחַריג.

יוקל.

הערען זיח לו, חיל קואטז ערשט חַריג ;
חַללעוויל געהט ערשט חַהן דער גטפּחַהס :
וויח איר כיין קוואע חין דיח אחָרעגריפּיטע גחַס,
דוי זיכּט לו המן זיין הויז
דיח פּרחַה חונד דיח טחָכּטער לו'ן פּענטטער רויז.
זיך, דוי קואט דער פּחַפּחַ לו רייטען,
זחַגט זרש, חיך זיכ'ס דחָרכ'ן טפיקטיהל פּון וויטען,
חון דער חַלטע מרדכי פּיהרט'ן גויל, דער גיהט
דערניהבען
זוחַטט, זחַהגט דיח טחָכּטער, דיהן ווילל חיך חַ טרינק=
געלד גיהבען,
זוען ער דוי הער קואט, טיטט חיך חין געלחַררעס
חָפּפּען נונטער איין — נחַהכּט = טחַררעס.
בתרי אף טוטזי חין דער קיך נויז לחַהפּען,

האָקט זיך אויף'ן גרעשטען ליימען האַלזען.
זרש רופט נאָך: טוק דיך,
קינד! אַך פֿאָלגט, איך ביטט דיך,
געשווינד ברענג דאַס משיבות רייז,
דיהן מאַהגענבליק וואַררן זיא דרונטען זיין. —
זויא מרדכי נו דיהן קומט פֿאָר'ן הויז,
גיט ער המן אַ פואפּ, און זאַהגט: אין טרייא אויז!
וויא דער נו טוט דיהן ערטטען טרייא,
פוטט! האָט ער אין גזיכט געהאַט דיא קיירייא!
דאָס דיא בריה זי איז איבערן רונטער געלאָפֿפען.

רעקאַ.

דאַהז האַהסט: קאַהן נעטען, און דאָך — געטראָפֿפען.

יוקל.

נו, דער נוטשטאַנד, דער דוי איז געוויהסען . . . .

רעקאַ.

כאַהן, איט ווין וואַרט אער'ן בעגיהסען,
דיהן בויזוויכט, דיהן רשע.

יוקל.

אָבער דיא חדפה, דיא בושה,
האָט קאַהנער געהאַטטען, זייט נח איז דער תיבה אויס
געגאַנגען
און האָט ער נו משחית'ן מאַהנגפאַנגע,
און האָט נויך געמאַכט, נו זיין זייט, אַ וואַספֿען:

וואַטט נאָר דוא ענדסגויע! דוא גאַסטענאַהד! דוא
לואפֿפען!
לאָס איך דערנויך האַלטן נאָר קוואַע;
דוא וואַרסט דיין חלק טוין בעקוואַע.
פֿאָר טרעקקען איז דיא טאָכטער און דיא פֿראַה,
נו'ן פֿענטטער ניין געפֿאַללען חולשת אַללע לוואַה!
ר' מרדכי האָט זיך אָבער דוי דראַהן ניקס געקעהט,
דער האָט זיך דערשטאָקקעלט פֿאָר לאַכען, אָפֿפֿ'ן
פֿפֿערד.
אין האָט ער געשריע: המן! וואו זייטער?
אַטט פֿאָטט! איר ווענלען ווייטער.
וויא דער לוג אַן טלאָס היהן איז קוואַע,
העמאַ'ן זעקס שררות אין עמפֿאַנג גענוואַע.
דאָט העמאַזי געמאַכט, פֿון רייזיג אַ טאָהר,
דוי זען געטטאַנכע דער פֿאָר:
לוועלף קלאַהנע אַהדליך,
דיא העם מאַהגהאַט איהר יום טוב קלאַהדליך,
איט נויך געשטאַלטע מרוועליך,
און העם געטראַגען בלוואַע-קאַרוועליך,
געבונדען איט רויטע בענדליך,
אין איהר ווייסע הענדליך.
אָל אַ טטעהלאַהטע פֿון בריהדער
זען געטאַנכע אוויגאַנטען, העם גזונגע ליעדער,
און העם דערלו געבלויזען איט טרומפיהטען,
איט פויגען, גייגען און איט פֿליהטען.

דערלוויטען העם געטאָסטען דיא קאַנוהנע,
און געבלויזען העם דיא פּאָסטילויהנע
אָל איהר האַררנער.
קאַלאַפּיהר העם זיא רונטער געשפּיהלט פון דיא
טאַררנער.
דיא טאַאפורם העם אין געטלאַגען אויל דיא טרואַמעל,
דיא וואַך האָט מאַך ג׳עקסעלזיהרט.
דרויבען איז אסתר געשטאַננע אין דיהן גרעטטען
געטוואַמעל,
און האָט רונטער — ג׳אַפּלעטיהרט —
דיא האָט זיך פאָר לאַכען דיא זייטען געהאַלטען,
וויא זיא האָט געזעהי׳ן לוסטאַנד פון דיהן אַלטען
המן, און איהר אונקעל פאָר׳ן טלאָם פאָרבייא רייטען,
און דיהן בעגאָססענען המן זיין נאַריטע געזילטער שניידען,
דרויבען העם זיא דאַז כלה ־ ליעד געזונגע,
און הונטען איז דער האַנזוואָסט — רואָגטפרונגע.
דער האָט איהר געאַלבט, ווידער זיין שטיקליך.

רעקאַ.

וויא איז דער ר׳ מרדכי אויבטריע! זוי גליקליך.

יוקל.

אין האָט זיך אעסען המן היהנוואָפּפּען אָל דיא ערד,
דאַס ר׳ מרדכי האָט רונטער געקעננט פון פפערד,
דיהן מאַהגעננבליק זען קוואמע לו טיהסען

זעקס האַייטוקקען, וויא דיא ריהזען,
זוי גרויז, איך קענס גאַר ניט זוי זאַהגען,
דיא העאַמ׳ן נויל אין הצר געטראַגען,
אַלעוויילע, זילט ער דרויבען, אָל דער גאַלעריע,
איט אַ לאַנגע פפייל, און טרינקט איטזי קאָפּיה,

רעקאַ.

אוי! דאַז איך דוי ניט דער בייא בין, טוט איר לאַהד!

דיא מאַגד.

(רייסט דיא טהירע אויף.)

דוי קוואַט ר׳ מרדכי דיא גאַס רונטער, אין גרעט־
טען שטאַהט.

(אַללע לויפען דורכאיינאַנדער אויף דיא טהירע צו.)

רעקאַ.

נו, רעננט אַהן איבערן הויפען, איהר שטאָפּפּען!
וואו האָט דער שטן דען איין טאָפּפּען?

צעטולפע.

אָ, גאָטט! וואו פיננע איך דען איין טוהך?
אוי וויה! האַבע איך דאַ איין ריס געבען אין איין נייא טוהך!

(זיא לעסט דאַז טוך אַן דער טהירע הענגען, אונד לויפט
מיט איינעם שוה אַם פוסע אַב. אַללע אַב.)

צימער אים פאַללאַזט.

אַפּראַצענע.

זיצט אויף דעם זאָפהאַ, איהרע פּיזע רוהען אויף איינעם שעמעל. זיא העלט איין הייבלען אין דער האַנד.

דחַהז האַהסט אַ נייכפּחַןן, דיא בענדער גיהן.

(התך קאָממט.)

פּפוי, וויח בין חיך חיבער חייך דערשראָקען, שלומיאל!
זחַהגט, וואַהז האָט דחַהז פּאָר אַ פירוש?
גיהט אער זוי, איר ניקס, דיר ניקס, ריין צו אחשורוש?
זייט מוחל, ןאָסט חייך אַ נאַכדעראויל, חיהר טןאַאפער!
ערשט דרויזען אעןקען חין פּאָטשאַאפער.
חיז דחַהז אַ ריזוהן? גיהט אער נאָר זוי ריין צו איר?
גוטע ןוטט העטט חיך, חון וויסעט חייך דיא טהיר.

התך.

חוי! חוי! אחַאזען! וואַז חיז דוי דער אעהר?
איר קעננע חונז דאָך טוין פּון ןענגער הער.

אסתר.

(קאָממט הערויז פאָן איינעם זייטענציממער.)
זחַהגט, ןיעבער התך! וואַהז דעט חיהר וועןןען?
טעט נאָר חייער בעגעהר פּאַרטטעןןען.

התך.

חיך בין אַבגעשיקט פּון דיא יידען,

זיא ןאָססען זיא חוס גאָטטעס ווייןען ביהטען;
דאַס זיא זאָןן ריהדען איט אחשורוש,
דאַס איר מנוחה קריגען פּאָר המן חונד זרש.

אסתר.

וואַט, פּאָר דיא טאַן חיך מניחה,
דיא ווייןן חיך חויזראָטטען איט חיהר משפחה.
דער וויןן חיך דיא הונגען אַהנריכטען,
דער ניקסנוצנען! דער בויזוויכטען!
— חונטער חונז — איין האָב חיך גאַנץ בידי.
אָריינג, אַחך חיך חיהן אַ גאַנצע סעודה.
חון זאַהד זיין המן עקסטרע דערצו חיין,
חון טטעןן דערצו היהן פּון בעטטען ווין.
ווען זיא דערנויך רעכט שיכור זעננע,
חון ניאאער ויססען, וואַהז זיא טעננע,
רוק חיך איט דער פּאַריב רויז —
חון גיב זיין רשע דיהן ןעטצטען טטויז.

התך.

דער דוי דרויבען וואַטט חיהר אַןןעס זוינע. —
חין ווייןן חיכ׳ס זאַהגען חיהר חונקען חון חרבונה!

(אַב.)

(חרבונה׳ס וואָהנשטיבע. התך קאָממט געלויפּען)

התך.

קינדערןיך! חיך וואָר בייא דער אסתר דרויבען.
— ןאָסט חונז גאָטט דאַנקען חון ןויבען! —

דיא האָט איר דאָס פֿערשפּרעכֿן גיהבען,
המן זאָלל קאַהן צוואַה טאַג מעהר ליהבען.
ער און זיין פֿאַמיליע, וואַרדען אויסגעראָטט.

חרבונה.

אין, התך! לאַפֿט געשווינד צו ר' מרדכי פֿאָטט,
זאַגט, ער זאָלל גלייך צו גרייננע אויפֿהערען.
און אַ ביסלע ביי איר איינקעהרען.

(התך אַב.)

אין, פֿראַה! לאָס אויפֿטראַגען כל טוב און כי טוב,
ווייל'ס געכוואַע האָט זי אַ גוטען סוף. —

צעטולפע.

לאַססען זיך פֿראַגען, ליעבער — טאַהטע;
איז דען קיין באַהל? קיין אַסקעראַטע?

חרבונה.

ני, איין האַל! לאַנגעס איז, רעטוט און באַהל.

צעטולפע.

דאַהס איזט זהפעריב, דאַ האַט אַן דאָך דיא וואַהל.
(זיא רייסט איהרען בינד פֿאָם קאָפּפֿע אונד רופֿט.)
צעפֿירעטע! לאַף זיא געשווינד צו'ן שניידער און פֿרעסער
שטאַנדעביע זאָללען זיא קוואַע צו איר הער —
פֿאָר לאַנגען ווילל איך איין האַהר געשווינד וויקקלע.

חרבונה.

פֿראַה! ריכט אַהך הער, דיין איהלטיקקלע,

לאַנג 'ס חנוכה־אייזען, און 'ס הבדלה־האָלל רויז,
איר אַללזאייניהרען, אויגער הויז —

רעקאַ.

יוי, אער אַכט דוי זוי אַ נויפֿזעהי, זוי אַ געטוה.

חרבונה.

נאַררזי — דיא ליהדען אַכען איר צו.
(מרדכי קאָממט אין גרעסטען שטאַאַט, איהם פֿאָלגען מעהרערע דער פֿאָרנעהמען שושן'ס.)

רעקאַ.

אוי, וויא איז ר' מרדכי געפּוצט, וויא 'ס קעטערלי
אַן דער פֿאַסטנאַהכט.

מרדכי.

אסתר האָט אחשורוש זיין האַן — דערוואַהכט;
ער וויל לאַזעס נויך איהר ווילען טוין,
דאַהז האָט זיא איר זאַהגען לאַססען טוין.
דרום לאָטט אונז אַלז פֿרוואַע יידען
אין טוהל גיהן, און צו גאָטט ביהטען,
פֿאָר אונזערן מלך זיין לאַנג ליהבען,
דאַס ער איהן זאָלל גיהבען
ניקס וויא מזל וברכה,
איהן און זיין גאַנצע משפחה.
(עז קאָממט איינער אונד פֿערקינדעט.)
לאַנגעוויין וואַטס פֿובליציהרט,
דאַס המן אַמריגג נויז וואַטט געפֿיהרט,
און איט אַלל זיין צעהי זיהן

גפהענקט וואַטט, אַהנער נויך דיהן אַנדערן היהן.
זרש יאַגט אער פֿון היע נויז,
ר' מרדכי קריהגט איהר עשירות און איהר הויז.
און פוקט אייך נאָר אַללע פֿאָר'ן
ער איז שני למלך אין געוואָרן.

אַללע.

מזל טוב! מזל טוב! איהר עקסעלענצן.

צעטולפע.

נויך אוס'ן גטווינד בינדען אַ פאַהר בלוואעקרענצן —

רעקאַ.

נויך ווילל גלייך אַ בעליהבע קוכען באַכען,
און אַ לוקקערהאַנלי פֿאָר'ן, נו'ן שלח מנות אַמכען.

חרבונה.

נויך ווילל נאָר גטווינד איין ראש חדש קלאַהד אַהנליהגען.
לובער זאַהגט, ר מרדכי! וואַז טו איך פֿאָר איין
טרחה קריהגען?

מרדכי.

וואַטט איין ליעבער חרבונה!
אייך ווילל אויך רעכט בעלוינע,
אין דער ברכת המגילה לאָס איך נייו טרייבען לבסוף:
וגם חרבונה זכור לטוב. (אַללע אַב.)

ענדע.

אַנהאַנגי

גערייכטע פערשיעדענען אינהאַלטז.

דאַז אֶתְרוֹג אונד דיא ציטראָנע.

ציטראָנע.

גאָטטעלקוס טוועזטער, דוא זיכזט איך יזי גאַר ניט אַהן!
איך בין דיר געוויהס לו קלאַהן?
דוא ווילזט איך יזי היע גאַר ניאאער קעננע!
און וואַהסט דאָך, דאַס איר זעננע
איט אַנאַנדער דערהאַהם
אויפגעוואַקזען אויף אַהן באַאַם.

אֶתְרוֹג·

טווייג חון לַחס איר גחָר מניחה!
חיך קען דיך ניט חון דיין משפחה;
גיה, פּחַק דיך חון בלייח פַּחָר דיר!
וויח קוּאסטו געטטין — גחַר לו איר?
חַהק חַ אענט! דיח ווילל זיך לו איר פַּערגלייכען,
דחַהז פּוסוואַסער טוסטו איר ניט רייכען.
חַללען כבוד טוט אער איר חיבערחַהל חַהן,
כל עולם פּון גרויס ביז קלאַהן,
יונג חון חַלט
ריהט פּון איין וואוקז חון איין געטאַלט.
וויח חַ זיידע טיהכלע גיהט אער איט איר חום,
וואַהז חיז פַּחָר חַ שמחה, ווען חיך חַהן קום.
וואַז וועהר דען איט דיהן סבות דערזעהר,
ווען חיך ניט דוי וועהר?
דוי חיז דחָך חַ גטיק חון חַ געטרייב,
דחַס חיך ח"ו יוי ניט חויסען בלייב.
חויף חַללע זייטען לחַהפּען שלוחים;
דען ס׳ טטיהט: ולקחתם לכם —
חין דער תּורה, בייח איר —
חָבער זחַהג חַאויל, ווער דענקט חַן דיר?
חויז דיר אחַכט אער זיך ניקס,
דוח טטרחַקזט חין חַ נחַלטע ביקס
בייח לויטער לואפע גזינדעל,
בייח לוויהפּעל חון קנחָבלויך, חין חַהן בינדעל
חוהנזיהליגע דחַררע וואַטט.

יעדער חטאת, יעדער גחַטט,
חַ ריהטיק, חַ רוהב, חַ נעהרביער
אחַכען חַ חחַברלי חַב איט דיר.
דוי זיך חָבער העהר חַ אויל,
וויח איר חיז דערגיהגען זוי ווחויל.
וואַהז פַּחָר חַ טטאַהט, פַּחָר חַ פּרחַכט,
החָט אער איר ניט חַלז געאחַכט,
פּון גחָלד חונד זילבער טוט חַללעז טטרחָללען,
חון וויח וואַרזטו ערטט י"ט קלחָננען,
ווען חיך געפּוטלט חין גרעטטען טטאַהט,
פוהר פַּיין זילבער חין קלחַהד
חין טוהל געטרחַגען וואַר, פּון בעל באות,

ציטראָנע·

וואַהז ליגט איר חַן דיין געפּלחַפּפער, חַן דיין געוואוהס,
החָב חיך טוין קיין טטאַהט חון פּרחַכט,
בין חיך פּון עולם דחָך חַהך ניט פַּערחַכט,
חיבערחַהל החָט אער איך דחָך געהרן,
איך קען אער נחָך וועניגער וויח דיך ענטבעהרן.
חויף יעדער טחַפּעל, חויף חַללע טיט,
חַן ליאאעז, חַן פּלחַהט, חַן פּיט,
קען אער חונז ניט איססען.
זחַהג וואַהס חיז פַּחַר חַ לחַרעאע חין חַ חָרט
וועןס חויף חַ סעודה גיט חַ — ליטרוהנעדחָט
זוי גוט וויח דוח, דעננע איר וואַנדערן;
פּון חַהן עק דער וועלט, לון חַנדערן,

און איבעראַל אין דער וועלט
גילטען איר ב"ה אונזער געלד.

אֶתְרוֹג.

שטיל, שלעאיהלטע! אָדער דו קריעגזט אַהנז אויף דיא גאָטען
וואַז גילזט דו דען? העכזטענס אַ פּאַאַר גראָשען.
נאַהן, די בעדאַנק איך איך דערפֿאָהר, קאָשטעאַנדיגער,
איך גילט טון, זויא פֿיעל —. קאַרליכער —
דיא האָסטע, דער עני שבעני
קען זיך קאַהפֿען, אַ פּאַהר ציטראָנע,
אָבער איך בעלאַהלט דער קצין נאָר,
דער גיט, וואַז אער פֿערלאַנגט דער פּאָהר.
וויא אַנכָּבען דלפֿן איס ניט אום בחנם וועזעריג.
נעביך, דאַאַז אויף נאָך אַ שיהן — אתריג,

ציטראָנע.

נו, נו, אַזך דיך נאָר רעכט גרויז,
וויא לאַנג דויערט דען דיין גדולה אין הויס
דיא פּאַאר טאַג יום טוב האָטטו יזיא כלומר עהר,
אָבער הושענה רבה, קענסט דיך שוין קאַהנס עהר
דען זויא באַלל דיא טוהל אויז אויס,
קריהגזטו גלייך דיין דיכטיגען — ביס!
קאַהן ביסלע כבוד טוט אער דיר עהר אַהן
און אַללע פֿון גרויז ביז קלאַהן,
ונג און אַלט
ריהט ניאמער פֿון דיין וואוקז און דיין געשטאַלט,
וויא גיהט אער נעביך איט דיר אַללעוויילן אום;

אין אַללע עקקען, וואָפּט אער דיך רום!
דוי גיט אער דיך לו שפּיעלען, דיא קינדער,
דאָרט לעשען דיך רום דיא גזינדער
אַהנס גיט דיר אַ שטופּל, אַהנס אַ טאַכטעל
אַ לאַהן ליגסט דו אין אַהן אַלטע טאַכטעל
בייא לויטער לומפּע גזינדעל
בייא באַשטען, קיינליך וואָלל, אין אַ בינדעל
אַלטע שטריאַפּל און אַהן אונהגזיאליגס שטאָפּפּאָהלל,
שוועסטער וואַאַס האָסטע אין איט אַלל דיין שטאָלל?
קען זיין, אפשר נאָך דיא אַהנליגע גנאַד
דאַס אער אויז דיר אַכט, אַ ביסלע — ליטטערנאַט.

אָבער בייא אונזערן אַמטטען טיין,
אמַכֿען זיא איהן פֿון עבירות ריין,
אָבער דוא, דוא קלאַהגט ניקסנוצלע,
טוסט נאָר דען יצר הרע קונלע!
טוסט גרויס און קלאַהן פֿערפֿיהרען
רוהסט ניט ביס זיא גוט און בלוט פֿערליערען,
און קוואמע נאָך גאַהר אַן ענד
דאָריך דיר און שטן'ס הענד!

דיא יו"כ קערץ אונד דאַס חנוכה קערצלע.

יום כפור קערצע.

אַ איין דוא לואפעט חנוכה קאַנלע
טוסט דוא זוי אום דיר שפראַנלע,
זיך אַ אויל וויא איר דוי שטעננע
ווען איר אַן יו"כ ברעננע?

חנוכה קערצלע.

יוי זיך אָבער אַחך אַאויל דיא גזייכֿטער
בייא דיא לוסטיגע חנוכה ליכֿטער
דויא וואַטט גפֿרעזען, גזאָפֿפֿען, גזונגע,
גשפיהלט, געהופֿפֿט און גשפרונגע
בייא אייך זיכֿט ער דאָך קאַהן לוסטיגע איננע;
דויא וואַטט נאָר גטריע און געגרינע!
איהר לייכֿט נאָר לו תפלות און מזמורים
לו גרויזע סליחות, און מחזורים

יום כפור קערצע.

דוא קלאַהן הוריקלע, גיב דיך ניט זוי אוס
דוא טוועלט, איין נשמה דוס,
דען נאָר אָל'ן וואַהר'ן נוטלען
אוס ער בייא אַ זאַך נאָר גולען
עס איס וואָהר איך און איין גשוויסטער.
אמַכֿען דען ענטטען פֿריילך דיזטער

דאָז ליעד פאָן דער מצה. נאָך דער גלאָקקע פ. שיללער.

בואבעלע באַאבעלע, היאבעלע האַאבעלע טליאבעלע טלאַאבעלע!

פעסט געאויערט שטיהט דער טאַלע
אויפען, דילטיג איז ער אויזגעארעננט
היינט באַלכען איר דיא ערשטע אלה,
פריט איהר יוגעם זייט בעהענד.
אין בוקקען נוכטער האַאַז
לאַאַפען אום דער טוואַאַז
וועו דער טאַאַג רעלט אַנגעקניטען
און געלויבט זאָלן וואַרן פון אויפעניידען

לון אלהטאַאַג, זאָלן איהן ניקס שאַדען
קעהר זיך דאַס אער ניט ריהט קאַהן וואָטט,
וועו פרוואע קניעטערעם איהן בעראַאַדען,
גיהט דיא אַרוועט בכשרות פאָטט.
לאָס אער זעהי וואַאַס פון אַ בייזע איהן
פאָר אַ גרויזע זאַך ענטשפרינגט,
פפוי זאָלן אער וואַרן דער טלעאיען!
דיהן קאַהן אלה ניט געלינגט —
פאָר וואַאַז האָט דער אענט זיין שכל דען?
וואָריס האָט ער דיהן פערשטאַנד?
דאַס ער אַ אלה טיהן אויס וועלגירן קען,
דאַלו האָט ער פון גאָטט דיא האַנד —

כנעאאט שפרייזענליך דאָט פון הויפען
אָבער דאַס זיא רעלט דרוקקען זעננע
אאַלכט אַ פלעקערלע ניין אין אויפען,
דאַס אער דאַבייא זעהע קעננע
כשרט דיא בעקקען אַללע דרייא
דאַס זיהטיג וואַזזער גשווינד הערבייא.
אאַלכט נער אַללעם נויל'ן דין
דאַס איך י"ט יוצא בין.

ווחַס איר היינט דויא רוים באַלכען
דאָריך דיא האַנד פון בעקקענקנעלט,
דוי רוים קען פיעל גוטע זאַלכען
דיא קעלי אאַלכען אונז לו רעלט
נאָך לאַנג נויך פסח וואַט זיא זיך האַלטען
אויפגעהויבען וואַררען אין אאַנלכען הויס
און אין פיהלערלייא געשטאַלט'ן
שטייגען אויז'ן טאַלעטהאַפען רוים.
ווען אונז אונטען, אַאַך טיעל אין בויך
דיא מצה פסח, קווילט און לוויקקט,
זעטלען איר אינס נידער אויפ'ן טלויך
דער'ם אין דער שאול תחתיה טיקקט. —

וויזע איהליונגעם זיך איך שפריגגע,
וואוין גיעזט אילט דאַס וואַזזער איין,

דיא טטופּפּעלמייזנער הער איך קלינגע,
דיא וועלגערהעלזער, ברענגט מאַך ריין
אָבער, טעט זיא רעכט אָבשאַבען;
אַללע טרינדליך רעכט אויזגראַבען,
ווייל כשר אונד ריין
אום פסח אַללעס זיין.

דען ׳ס פריט זיך דאַס קינד זייט פורים
אויף דיא סדרקוקעל; דיהן חרוזים,
אויף׳ן מצה גנבין, אויף ליל שמורים
ווייל דויא פטור פֿון לאַיענע אים
נאָך וואַאַס ׳ס ניט: אויבם אין טלענגערלסטפיהל
איז אַ בעל מזל אָדער אַ טלעאיעל,
און דיא מעמע זאָרגט פֿאָר׳ן ליהבין זוהן
דאַס ער אַללע פֿריה האָט, זיין איגרוהן.
אויז׳ן חדר לאַאַפֿט דאַס ליעבע קינד,
פֿון רבי האַאַס, וויא דער ווינד
שיהסט נויז אין גאַטטען, אויפֿ׳ן פֿעלד,
שפּרינגט רום אין לאַנדגראַבען, אין טלעה געסלע,
לו קלאַהן וואַטט איהן אין דיא וועלט;
שטייגט אויף אַללע טיש, אויף אַללע זעסלע,
לאָסט קאַהנ׳ס פֿון דיא גזינדער גיהן
און וואָפּפּט דיא שטוב לו׳ן פֿענשטער נויס.
ביס ענדליך טוט פֿאָרן שטיהן
איטאַאַג אַ פֿעלזען אנהקלויס.

עס פֿאַסט׳ן איט דער האַנד בעגיהריג,
און פֿאַללט וויא אַ חיה רעה דריין
אַאַכט זיין נאַיי קלאַדלע שאיעריג,
און זייט זיך פֿון אויבן ביס אונטן איין
אין האָט ׳ס אַ גטראַי! אַ געגריין!
פֿערשטעקעלט זיך אונטער׳ן טיש
פֿון דער קוך שפּרינגט דיא מעמע ריין,
אין דער האַנד, אין פֿליהדערוויש.
אוי׳ וויא וואַרט ׳ס אין געטראָפּפּען
דאַס לוואַמע לאַאַפֿט, דאַס גאַנלע הויס,
דוי שטיהט עס איט דיא הויזען אָפּפּען,
און אַללע קינדער לאַכענ׳ס אוים
אָך! דיא לעהרען זעלטען עוויג בלייבען
דיא איר אויף דיא מחילה טרייבען.

וויא זיך טוין דער טאַאַג טוט ליהגען,
דאָריך געקנעטען אים ער וואוין,
זעללען איר טעהנע מצות קריהגען
זויא אַאַכט איהר לייט און זייט ניט פֿוין.
אין איהר העלפֿער פֿריט
שטעלט אייך היטער׳ן טיש
פּראָביהרט׳ן אויב ניט לו וואַאַך אים ניט לו האַטט
און ער זיך וועלקערן לאָסט רעכט גלאַטט
דען פֿון וואַאַכען און פֿון פֿעטטען
גערויט דיא קוגעל יויא אַן בעטטען

דוי גיטט דען בעטטען אלה קלויס.
דרוק זייט אונטער און פלייזיג דראהן,
דיא איהר' און ארבעט אים נעהר קלאהן;
און דער נחת פון י"ט אים דאך גרויס.
זיעבליך פראלנעלט אין דער רעהר
דער אלה-טאליט, וואויל פערוואהרט.
איט אללע מפורשים געמאכט איז עהר,
קאה טאללן קאה אייער אים דראהן געטפאהרט.
אך! וויא גטוויכט זען ניט פערראהכט
דיא קלעהסליך, דער טאליט, דער אלה-ברייע
און איט דער טוואנלע רואפעלנאהכט,
איז דיא שמחה אהך פאר בחי!
דער י"ט אים אויס
טוואנלע וועט טוט בלייבען,
דער אאה'ן אום היכוים
אום ווידער אויפטרייבען;
אום לאפען, אום רעננע,
פערפריהרען, פערברעננע
זיך בלויגען און קוועהלין
אום אעססען און ליהלען;
זיך פלאקקען און טינדען.
טלעפפט פארנע און היכטען
דיהן לוואריכזאק, איט סחורה געטפיקט
דען עס האט איהן דיהסאויל געקליקט
געבאריגט לו קריהגן —
און דרינגע אין טטיבלע,

באן וואראען זיפלע
דיא פיה'ס אויפ'ן טטיהלע,
זילט אויל דיא מחילה
זוי דיקק און זויא ברהאד
דיא אעאאע אין טטאהד!
האט'ס איט דיא קזינדער
פלוכט נעביך דיא קינדער.
און פיללט איהר ביקזלע, אָרדענט דיא קאטטען,
און טוט לו'ן טפיהלען, חברותה דערוואטטען
און טאפט זיך היכטער'ן אאהן
אהן טטיקלע נאך דיהן אנדערן אהן.
און ליהגט דיא איהסיגע הענד אנלפאטט אין טויס
און טוט — גאר ניקס אין הויס

און דער אאהן אויפגעבלויזין פון זיין גליק,
אייזגעטטרעקט אויפ'ן קאנכעפיה אין אנער לעגגסט,
טוט גיגען דער פראה גענואנליג דיקק.
פערליהלט איהר פון זיין פיעלע סחורה
פון זיין תקיפות בייא דער שררה,
פון זיין נאהאע, פון זיין רוהם,
פון זיין עשירות, פון זיין קרוהם.
פון זיין ספרים, פון זיין זילבער טראנק,
און זאהגט גאטט זייא דאנק!
בייא איר טטיהט'ס אויל פעטטען גרנד,

פריען ווענען איר אונז י"ט צו גזונד:
האָך, ווער קען ווייזען וויא ס'ן גיהט;
ווער וואַהס, וואַהז היינטער דאַ'ן שטיהט
גאָטט בעהיהט פאָר אַללען ביהסען.
ווהויל, איהר לייט מאַכט דיהן אַנפאַנג.
טיהן נאָוועקקעט איז ער אין —
וועלקערט'ן אָבער ניט צו לאַנג,
שונסט קוואט ער אין דיא הייל
טהאַלט קלאַהנע שטיקליך אויז
טרייט אַלוֹע: אנה נויס!
טיהן געבאַקקען אין דער גלוטה
טאעקט י"ט פון איהר אַללעס גוט.

וואָהלטהעטיג איז דיא קעך' איהר האַנד,
דיא פסח קאָכט אונז מיט פערשטאַנד,
און וואַהס זיא טאַפט און וואַהס זיא מאַכט,
פאָר אַללען טאַדען וואויל בעוואַכט.
דאָך טרעקליך ווען מיט מאַכט,
דער האַפען פון אַנאַנדער קראַכט,
און דען גוטע נוויהפעל זוב
פראַיי רום לאַהפט אין דער שטוב!
זיעה! ווען'ס רוים גשטאָזזען
דאַס עזין אוהנע ווידערשטאַנד,
און דיא בריה איז רונטער געלאָזזען

האַהט בעד דיא מאַהד איהר האַנד.
דען דאַהס טוט דער שטן אונס צו'ן פאָזזען
הענן איר טונט דיהן לעפפעל אין דיא האַנד —
אויז דיהן האַהפען
ריכט אער דאַהן
עסט גרויס און קלאַהן
אויזין האַהפען לאַהפט דיא זוב
אין דיא שטוב
הערט איהר'ס גשראַיי? דיהן לאַרם הערט!
אויף דער ערטה
טוויאַט'ס וויא אַ וואַייער
לאַהפט אַ באַך
דיא פראַהה דיא טפייט דרינגע פייער
וויא אַ דראַך!
קולית געגגע אויף
ביס אין היאַאעל נויף
דאַס געפלעטט נעאאט איבבער האַנד,
טרינקט היהן ביס אַן' דיא וואַנד
אין משובת און אין זאַנד,
ליגען דוי דיא גוטען זאַכען
דיא קוגעל און דיא נווייעפעל קראַכען,
טאַרם קראַכען, היהפען פלאַנצען,
קינדער גריינע, היהנער גאַנצען
קאַנצען היילען!
אַללע איילען

לחַהפֿען, טיהזען, דעננע רעננע
וען דער קאָפּן דעט טוין ברעננע
דאָרך חַנחַנדער גיהט דחַס געוויהל,
חון בענק חון טטיהל
דעננע נויך דיח גזינדער פֿליהגען
דער אחַה׳ן טוט׳ן פחַנטאָפֿפֿען קריהגען
פֿון קאָפּן טוט דיח בריק ערליגען,
חין רוגז, נויך חיהר פנים ליהלען
דאָך דיח פֿרחַה טוט ער פֿערפֿיהלען
טליטערט זיח היכטער חיהרען בוקקען
און ואָפֿט זיח גרחַהד חויף דיח קוגגען
דיח קוקקען טטיהט חין גרעססער דויח,
ווין זיח חַ בריק האָט חויפֿגעזעלט
דיח פֿרחַה, גיט׳ן חַ פוחפּן לו גוטער לעלט,
זחַגט לו חיהן: חין פֿרעס דו׳ס דוח זוי!
האָפֿפֿנוכגסלוים!
קעהרט מערס נוים.
חון מיט נחַזסען פֿינסטערן בליק
זיכט דיהן האָפּפער מיט דער בריק
דער אחַהן טרויעריג נויך

לעער חון טטילל
חיז נו דיח טטוב,
חון פֿון דער גוטען לוויהפֿעלזוב

חיז נער דער גטאחַק נאָך דוי
קחַלנען טליהפֿען,
חין דיח לעערע היהפֿען,
חויז חון ניין.
חַאויל נאָך
וועכד ער זיך נום
חון זיכט זיך חום,
וואו׳ס רויז גפֿלאָזזען חיז לו׳ן לאָך
גרייפֿט נויך דיהן האַפֿען טטאַטלטען רום,
האָט איר גאָטט דאָך מעהר נאָך גיהבען.
איין ליהבע מצות זען איר געבליעבען
מיט גאָטטעס היל חיך האָב גענוג.

חין דיהן חויפֿען זען זיח דרויזען
ריהטט געבחַכען וואַררן זיח רויס
פֿינד חיהר חַהנע דיח האָט בלויזען
זו זוכט מיר זיח נעהר גלייך רויס
וען מיר נעהר ניט דריננע
קחַהן חמיץ פסח גפֿיננע
אָך! חינדיהם חיך טובז זחַגען
האָט זיך׳ס ח״ו טוין לוגעטרחַגען!

חין דונקלען חֶיהפֿעלע זעלט
חויף שבת חול המועד
מיט חַללע מפורשים גוט

געמאַכט, דיח פֿראַה דאַס עזוען יעטלס,
וחוין פֿערוואַהרט טטיהטס חין דער גלוטה,
ס' פעפֿפֿערט פֿיערעלוואַנליג שוע
בים שבת אַן איטטאַג.
דוי חים אַ נאַרעאע חול אַ געטוה.
אַ געטרחַי חון אַ געקלאַהג!
פֿון אַמריק רוין
קוואט אַ טוואַרס,
אַ געלאַהל,
גאָטט ערבאַרם!
זאַהגט וואַהס חים דען דוי דעראעהל?
וויהן טלעפֿען זיח דען דוי הער?

אָך! ס' חיז דיח קוקקעל, דיח ליעבע
אָך! ס' חיז דאַס זיבערקרויטעפֿלאַהט!
דיח דער רבי איט טטרענגען וואָטט
וועג חין וואַזער לאָסט וואָפֿפֿען דאָטט.
דער, וואוילגערויטען חיז'ן האַהפֿען
דיח קינדער פֿרויח ענטגעגען לאַאַפֿען
דיח טוין חויפֿין טיט געזעלט,
אַללע איט חיהר גלאַנל ערגעלט.
אָך! דער שבת דער חים פֿערטטעהרט,
אַללע האָפֿפֿנונג, דיח חים היהן;
דיח פֿראַה וואָפֿט זיך חוין דיח ערטה,
דער אַאַהן טפריגגט בים אַן דיח ביהן.

דען אַ געריטטקאָרן טוט אער גפֿיננע
חון י"ט טיק חים ניקס אעהר!
אָך חין בויך דוי חים ניקס דריננע.
חון דער אַאַהגען, דער חים לעער.

ביס דיח מצות זען געבאַקקען
לעסט חונז אַ ביסלע טאוהזען.
זער ווילל קען זיך אַ קאָלוויל אַאַכען,
ווער ווילל דאַן אַ ביסלע טוהזען.
רופֿט אער לו דער שוע,
חים חין הויס ערסס רוה.
הערט טוין דער בחור טוהן'ן קלאָפפֿען,
בעל בית טוט זיך זיין פפֿייפֿלע טטאָפפֿען.

אונטער לוהנע ראַטט חון רוה
חיילט דער אורח נעביך דרויזען,
חוין דער טטרויז, דער קהלה לו,
דיח בעל בתים קוואע פֿון חיעבר' פֿעלד
חון דיח קינדער
אַבגעיאַכט, באַר'פֿיסיג לאַהפֿען
חין טאול חון חין טרעק,
ענטגעגן, טראַגען דיח לווערבזעק.
טוועהר בעלאַדען
איטט'ן בינדעל,
קוואט דער אורח
איט וייב חון קינה,

געוויקקעלט אין אַ פֿלעק
ליעגט אויף דיא זעק
דאַס קלאַהן קינד.
און דיא יונגע געטטליך נעאמע
פֿלעטטען גטווינד.
גפֿינלט זען דיא גליהסליך און דיא לאָמפּ
אום דיא לייכֿטער שטיהט דיא פֿראַה
וואַטט אויפ'ן שליח צו'ן אַנצינדען,
און דער קרוהם וואַטט צו געמאַכֿט.
שוואַל געקלאַהד
איז דער אמאַן
דער, אין זיין גאַנצען שבת טטאַהט
זיין פפֿייפֿלע ראַהכֿט
דאָך פֿאָר בעל חובת איז איהן ניט לאַהד
איהן טילט דער ליעבע פֿרייטיג נאַהכֿט.

האָלדע סדר נאַכֿט, דיהאמאַנט בראָקקען!
צוקקערזיהזע! דיא אונז בראָקקען
און בריה, און בעכֿער וויין פֿאָרזעצט.
איט טיהנע ליעדער אונז ערגעטצט
דיא בייא מרר, און ארבע כוסס
אונז פֿערציהלט וואַס גרויזעס —
איינלאַהד אונז, רעכֿט צו פֿראַייע
און כל דכפין בייא אונז צו בראַייע,
אַן אַפיקומן איט לוטט צו קיהפֿן,
און מצה צו עזזין נור לתעפֿן.

טויזענר קולת דען אויפֿטטייגען,
אונד האַלטען זיך אַנאַנדער צו,
זעלבסט דיא קלאַהנע קינדער טווייגען,
העהרען דיהן סדר רוהיק צו.
בעל באות, בחור און משרת
זינגען אין דיהן הודה הויך,
דען פֿערגניהגט וויא דיא שררת,
טטרייכֿען זיך דאַבֿייא דיהן בויך;
אָרבעט, זאָרגען, פֿלויג און איה
העאאזי פֿון זיך רונטער גטיטטעלט,
אַ טיהנע מלכה האַהסט אער זיא
און מלך גאַר וואַטט ער בעטיטעלט.

האָלדער פסח
זיהזער יום טוב
איילע, איילע,
קום און ערפֿרייא אונז באַלד.
אעכֿט דער טאַג דאָך באַלד ערטייגע
וואו אין שלום און אין גזונד
איר אום דיא סדר־טיזזען זיצען רום.
וואָ דער סדר
דיהן אער דוי היהבט צון זאַהגען אַהן
ליהבליך קלינגט.
פֿון גאַנצען הויס פֿון גרויס ביס קלאַהן
קאַהנס ניקס וויא ארבע כוסות טרינקט.

נו אמאַלט נאָך אַ פּיט לולעלט,
און אַ שטעהרען אמאַך איר מאַהנם
דעראיט טפיהלט און זיך דערגעלט
דער המאַהס איין חצפלי איין קומאַהנם
מאַהך אַ שטיקלע רמאַה
ברעכט דערנויך דיא פּרמאַה
ווען איר זיא פֿון בעקקען העאאטע
אום זיא חלה דערפֿון נעאאטע.
דער אמאַהן דאַל אויפּ ׳ן סדר בעטט,
דיא מצות ערטט מאַהנברעכין.
דאָך וויה! ווען דיא פּרמאַה וויא אַ שר
נאַהנקט, שוטט ׳ן מאַלעם ווידערשפרעכען,
למאַראט וויא דער פורע אמאַג ניט זמאַהגען
טיהבט וויא אַ שטאָרם אויל דער זיה
פֿלוכט, נאַפפעלט, טוט אום זיך שלאַגען,
פֿאָלטערט און הויסט מאַה, מאַז ניא.
וואַז מאַהנם אויפּ ׳ן אַנדערן מאַלם טוט טיהבען
דוי דענקט אער ניט אַן סדר גיהבען
ווען קללות און שם קינות פֿליעגען
דויא אים קמאַהן גליק און קמאַהן זיהגען.

איינע וואַהרע, וואונדערבאַרע אונד זעלטזאַמע געשיכטע, דיא זיך האַט צוגעטראַגען אין דער קהילה קודש וואַרמז בשנת ת״א.

דיא וואַראזער דיא העמ׳ז כתב טוין,
מאַלעז איז אַ שטות, וואַהז זיא דעננע.
דאָך הערט: וואַז זיא מאַויל העם געטוין,
אויב איר דאַז בעסער אמאַכען קעננע.

אַ פּרמאַה איז מאַויל דאָרט אין דער מקיה גאַנגע,
און האָט וויא לאַנג, דרונטען רוגעפלעטטעלט;
דיהן אמאַהן וואַטטז דערהאַאַס גאַר לו — לאַנג,
דער קעננז ניט דערוואַטטען, ביז ער — דעטטעלט.
טיהסט אין דער שטוב רויל און רמאַה,
שנופּפט און זינגט דערלוויטען אַ ימים נוראים־שטיקלע;
ענדליך גיהט דיא שהיר אויל, ׳ז קוואט דיא פּרמאַה,
ער לאַהפּט איהר ענטגעגען און גיט איהר אַ לוויקקלע;
„דוי זעטל דיך הער אָל דיהן פלאַטל,
עס נאָר געווינד אַ וואַרעם זיפּלע,
ניט וואָהר איין קרוין און איין האַל!
איך האָב דיר אמאַכען לאָסען אַ גן עדן־שטיבלע;
אה דיך נאַר ערטט אַ ביזלע אַה
דוי האָסטו מאַהך דאַס פוהסעטטיהלע,
נו, דוא וואַרזט ערטט דיין אידיש זעהע פּרמאַה
גיטס לו גוטען אַ ברית מילה.״ —

ער טטרײכעלט זײלן בארט און טאונצעלט.
און גרײפט נויך — דער זילבערנע טוהס.
זיא חבער האט דיא טטארן גערונצעלט:
„ואס איר נער מנוהה איט דיין גטאוהס,
טוויג נער איט דיין געפאפפעל,
אללעז גיהט דיך ווידער אהן
האב נאר קאהן זאטט געלאפפעל
איך קען איר טוין העלפען אלאהן,
ואס איך נאר ערטט אויזטנויפען לפחות.
דאהס האהסט אער א נויטהווענדיגקאט,
זיך ליעבער וואז אער דיא אן תחות
היכטען קליעבען טוט פאר א בלאטט?"
נו, ווענס קליעבט, לאס קליעבען,
וואז וואט דאהז דען זיין?
קאהן חילוף האט קאהנס דרויף געטריעבען,
דאהס בילד איך איר טוין איין.
נו נו, וואהז איז נאך דערראעהר,
אהלזט דאך א לארעאע פון א טטיקלע פאפיער!
וואטט זיין א בלעטטלע פון „אונזער פערקעהר,"
אדער פון א כאנדערן נייאורדיטען געטאיער.
„אין אייכעטוויהגען איז'ס, וואהז'ס וויל
איך קיאאפר איך ניקס דרום
דוא טוויגזט איר אין אייזלעטטייל,
און זיכזט דיך גלייך דערנויך אום.
ר' טאנדרעז טוט זיך נעביך בוקען,
און טוט גלייך נויך דער גטיכטע גוקקען,
דער האט געאאהנט, ער בלייט

פאר טרעקען, אפפין פלאטל,
אהלבט אן טפרונג, און טרייט;
א אוצר האסטו דיא היכטען, איין האל,
ענדליך האב איך מאוילע געפונדען,
וואהז איך זוי לאנג טוין זוך.
דוא וואהסט דאך אין דער מקוה דרונטען
איז געלעגען אונזער תקונות־בוהך;
דען מאויל פאר פיעלע יאהרען,
וויא דער שונא העט איז קוואמע
פאר אונזער טהארען
און האט גטאסען ריין איט בוואמע,
דוי איז לוגאנגע דריבער און דרונטער
דאהז וואהר דיר א רחמנות.
דוי העם איר פערטטעקקעלט אין דער מקוה נונטער
אונזער — — און אונזער תקנות.
וויא דער שונא איז געלויגען פאטט,
העם איר'ס ווידער רויף בעקוואמע.
נאר דאהז בלאטט האט דראהן געמאנגעלט
דאהס איז דרונטען רום געוואוואמע
בחינם האט אער דערנויך געפיטט און ג'אנגעלט.
דאריך א נס העם איר אין דאהז אהך.
אאך ניקס דראהן, דאז דינג איז גאר וואהך,
אין דובב דיך ניט ריהרען און ניט ריהגען
בחיית דובז ניט פעררוטטען;
איך לאהן ניבער, וויל ר' יוסף פריהגען,
דאהס דאן אער ניט פערטוטטען.

נאַהן ליעבע קיהגטעל איך האָב קאַהן וואַהל
איך אום דאַהז דינג טראַגען פאָר בייא קאַהל.
בחרי אף איז ער פאָטט אין געשאָזען
און לאָסט זיא שטיהן טראָפפעט נאַס,
איה אַ פאַטטעלטוה פערגיהט, וואַהס דיהן פאָזען
שוין דיא גאַנצע יידענגאַס.
דער שמש האָט גלייך קהל געבאָטטען,
דאַהז זיך שטאַנדע ביהנע זעלט,
דער קהל-טרייבער דער איז האַהך שוין דאָטטען,
און האָט זיין פיהדעראעזער אַוויין געוועטלט,
דיא פרנסים זעטלען זיך אויף דיא בריקען
און לאַפפען פאָטט שפאָרען שטראַהך
דער נאמן לאָסט אַללע אַרוועט ליעגען
און הויבט גלייך דיא קיהגטעל מאַהך
קהל פאַנגט צו צעלעבריהרען אַהן,
איהבער אַ טוה געוועהרט דאַז געשרייא
„שטילל לאָסט איך נאָר ריהדען גאַנץ אַללאַהן
טונזט קאָמען איר ניט אויז דיהן ברייא
דאַז בלאַטט העם איר גפונכע אין,
דרום טעט אייך רעזלעפיהרען,
ווייל טונזט דיא קהלה שטיהט אָף אַ נוידעלשפיטל!
דאַס אערז פון תחות רחה זאָלל טראַנזלעטיהרען."
רעכט, רעכט, אער אַהכטז אַזויא
שטיאמע דיא קהלזלייט דאַהזאוויל צוזאַאמע,
דען טוטט זאַגט גראַט הלל יוי,
ווא נאַהן זאַגט בית שמאי;

קאָל קהל אַהכט דיהן בעשלוס,
און לאָסטז גלייך פראָטאָקאָלירן
דאַס דער נאמן הייגט נאָך אום
עס וואָרט פאַר וואָרט קופירען
דער טרוקענט זיך אַה ין טוואַהס
און ליטטערט אַן לייב און ליעבען:
„גיהט צו אַהכט נאָר אין קאַהן געשפאַהס,
ווער וואַטט אייך גוטע וואָרט נאָך גיהבען!
קאַהן פינקטלע און קאַהן טיפפעלע,
וואָרט פאָר וואָרט אעסט איהרס אַבטרייבען
ביז אויפ'ן לעטצטען ליפפעלע."
דיא קיהנטען אָבער דיא אַהכט טפריגג,
און פאַנגט צו משחתן אַהן
„חזיר ווען איך דוב דאַז דינג,
דער קריהגטז — ווען איך האַס קום איין אַמן
שטות האָב ווייטער ניקז צו טוין
גיהט איר ניקז ווייטער פאָר און נויך
קאַהן טויזענד גולדען נעם איך צו לוין
דוי שטיהט איר איין נאַהז פיעל צו הויך,
וואַהז איז דויא אַהך דעראַעהר? וואָרים?
איז דען דאַז דינג גאַר אַ ברעקעלע מרים?
„„אויבז אַ ברעקעלע מרים איז — !?""
טרייע זיא אַללע צוזאַמע
און אַן אשה חשובה וויא זיא איז
העלפט אונז גאַנץ געוויס
דעראיט אויז דער מרמה.

איר ביטטען זיא אום גאָטטעזווילן,
לאָסי אונז דאַזאווין ניט טטעקקען!""
דיא קיהכטען איז אין איינזעטטילן
און טוט דאַז גזיכט לודעקקען,
זיא טטעללט זיך אין אין פאָזאטור
דער נאמן גרייפט כויך דער פיהדער
ער כעאאט'ן תחות אין דיא קוהר,
זעלט זיך לו'ן טרייבען כיעדער.
דיא פרנסים טעככע נאָך בייא אייכאַנדער בלייבען,
זיא געכגע אַוויין אָן' דיא זייט
און פערטרייבען
איט דיטקוריהרען זיך דיא לייט;
ריהדען פון משא ומתן און פון מלחמה,
אַהנער טוט פראַהלען און אַהנער טוט קלוהאע —
דער טוועלט אין אַהנעם וויא אַ טוואַכן,
דער איז אַ חכם און טווייגט גאַכן.
דערלייט איז דער נאמן אַהך
איט דער טרייבערייא לו ענד.
דאָך זעלט אַאוין איהר לייט דיהן טטראַהך,
דאַז בעטטע טטעהט — אָפ'ן בלעטטלע אוזגעווענד!
„פאָר אַללע טויזענד גוטע יאָהר!
— העבט דער נאמן לו פוטטערן אַהן
טטעקט דיא פיהדער היכטערן אָהר
און קלאַטטט היכטען דיכטיג דראַהן;
דאָך דער בעטטען דער קליהבט אייזענפעטט;
„דער טטן אַרוועט גאַר דיהן רעטט

„איך וואַהס אער דוי קאַהן רויט.
ער טרייבט נאָר גטווינד דיא לעלטע שורה
און לאַהפט אין אַהן אַנגזט און נויט
היהן לו דיא פרנסים און זאַהגט דיא בשירה,
אַללעז לאַהפט גטווינד כויך זיין זיטל,
כו, רבותי, זאַהגט: וואַהז דענכע איר אין?
אָבער נאַה! דאַהז איז גאַר לו אַריג;
אין טטעככע דיא אָקזען אַן באַריג!
אַהנס טרייט הער, אַהנז היהן,
דער זאַהגט אזויא, דער אזויא
אַהנר זאַהגט גיעל, אָהנר גרין
דער אַהנע רויט, דער אַנדרע בלויא,
יעדער האָט רעכט אין זיין געדאַנקען,
אַללע איט אַנאַנדער לאַנקען
און וויזען אָבר ניט פאָר וואַהז,
ענדליך קוואט דער טוהלקלאָפפער און ענד דיהן געטפאַהז
דער טפריכגט אין, פון היכטען פאַרריך,
און טוויערט, זויא וואָהר ווארר איך
נאָך אַנליגע מאה אלפים רייך
דין דיכג דוי, העלל איך גלייך,
רבותי, זייד איהר דען בליכד?
אָבר חס ושלום גאַר חסר דעה?!
דאַם קלענסטע ווינקעלקינד
קען דאַהז דאָך איינזעהע
לעסט נער הוילען אַ ביסלע פאַפס
דער שמש לאָסט זיך דיא הויזען ראַב

אער טאיהרט'ן דיא מחילה איין
און דאַס אעסט דאָך כישוף זיין
ווען דער פּלונטערן
ניט זעלט גיהן פֿון דער קינטעל רונטער?
אין העם זיא דיא איילער אַללע אָפּפֿען;
זיך דער ממזר דער האָט'ס געטראָפֿפֿען
דאַס איז דאָך אַ חכמה שלמה
דיא ברויכט אער ניט צו דריהע איט'ן רויאע
פֿון קהל איז וואַטט מאַך גלייך בעפֿוילען
מוס צוויא פֿעננינג פּאַפּפּ זאָלל אער הוילען
און בים דער שליח טוט ווידער קוואַע
זאָלל ער דיא הויזען אַ וויל רונטער לאָזזען
דער שמש פֿאַנגט אַהן פֿאָר זיך צו פּרוואַע:
ווייטער פֿיהלט איר ניקס, אַך זיא פּאָזזען!
דאַס ווער קאַהן קלאַהנער שפּאָטט
נאַ דאַס שטעהט ניט אין איין אַקאָטט —
„ער גיט אַ צוקקערפּלעצלע איך נאָך צו זוין?
„ער וואַטט איך דויא אַ טאַללער דראַהן ברענגע?
„זי גוט וויע'ס דיא אַדראַס קינטעל האָט געטוין
„וואַטט איהר'ס אַהך טוין קעננע!
דער שמש לאָסט דיא הויזען נעבביך ראַבב
און גיט זיך גאַנץ געדולדיג דריין —
דערלייט קוואַט אַהך דער פּאַפּפּ,
דער טוהלקלאָפּפֿער טאירט'ן איין,
אין וואַרען זיא צוואַאע געפּרעסט אַללע צוואַה;
דער שמש דריקט הין און הער דיא פּראַה;

דיא פּרנסים העלפֿען אַללע מיך,
און טיעבען זיא בכל אמצי כח,
דאַס זיא טווילען אונטער דיא בעריקקען.
צוואַה טאַגליהנער העלפֿען נאָך היגטען דריקקען,
לאַנג וויל זיך דאַז דינג ניט גיהבען,
וויא אייזען טוטע'ז אַן דער קינטעל קלייבען
אָל אַאויל אָבער טוט'ז אַ קראַך.
פּוטט האָט דער שמש קאַטט דיא זאַך.
דיא פּרנסים וואָפּפֿען פֿאָר ענטליקקען
אין דיא הענד דיא בעריקקען;
שפּרינגע פֿאָר שמחה וויא דיא בעקק
דיא קינדעל אָבער לאָסט פֿאַללען געשווינד דיא רעקק,
און אַיה אער זיכ'ס פֿערזעהע האָטט
וואָר זיא איבער אַללע באַריק פֿאָטט
דער נאמן זעלט זיך ווידער הין אַן טיש
און פֿאַנגט אַהן צו טרייבען פֿריש
און וויל איהן איל ניקס טעגירט
זי גיהטס פֿון דער האַנד וויא געשאיערט
דיא פּרנסים ליעסען איל דאַס אָרגינאַל
פֿון דער מחילה ראַה,
דערפֿאָר האָט זיכ'ס ניט געשיקט פֿון קהל
וויל'ס געקלייעבט איס אַן דער פּראַה,
אַה' טהאַל לייט זאַגען צוואַהר
(איך אָבער האַלט'ס נאָר פֿאָר אַ געשוואַס.)
דאַס אין דער קהלה קדושה וואַרמז וואָר
אעהר וויא אַהן ב"ב —

דער זיך דערהאַלט אין טלית וויקקעלט
העטט גערן נויך דער קינטעל גטיקקעלט. —
דאָך איך בין ניקס אַלס גטילטטרייבער,
איך וויל ניט רעזאָנירען ;
דאַס רוטלע קעהר פֿאָר ווייבער
דיא דעננעם פראַקטעלירען
דרום האָב איך וייטער ניקס לו זאַגען
אֵיה איך דאַס מעשה טוב טליעזען
דאַס אֶיה דיא גלאָק האָטט 11 גטלאַגען
דער נאמן אים פֿאַטטיק געוויעזען
דער שמש אמאַכט דיא הויזען אַלך ווידער נויל
און איל פונקטום און טטרייזאַנד דרויל. —
וואַס וייטער זיך האָט לוגעטראַגען,
טום דיא קרוינג איר ניט זאַגען,
אָבער אין מוהלים=בוך דוי טטיהטס איינגטריעבען
שנת ת״א לפ״ק האָט׳ס בייא דער קינטעל אַ ברית מילה גיבן.

העקרעט דעז קאֶניגז דער ביידען סדר נאָכטע.

פֿאַר גרמז·דע דיאֶ!

קאֶניג בײדער סדר=נאֶכטע, הערלאָג פֿאָן דער סדר=טײזען, פֿירזט דער ארבע כוסות, אַללײט אעהרער דעז זאַללוואַזערז, בעטיטלער דעז אפיקומן, עטלעטערא, עטלעטערא עטלעטערא!

איט וואָהלגעפֿאַלען ערזעהען ויר אויז דעם בעריכט אונזערעז קילען=דעפֿאַרטעמענטז, דאַס טאָן זעהר פֿיעל לאַטטיק, קאַרוועלקרויט, פעטערזיליע אונד מרור פֿאָררעֶטהיג איזט, אונד דאַס אונזערע גע=ליעבטע געמאַהלין, זיך זאֶ עבען אין אייגנער פערזאָן נאַך דער טטויז=איזה אין בעוועגונג געזעטלט האַט, אונד לוגלייך וויללענז זייא, איהרען טהאַלעטהאַפֿען פֿריט איבערליעהנע לו לאַזען ; וועלכעז אונז לו דער פֿראָהען ערוואַרטונג בערעכטיגט, דאַס ער י״ט לטובה געטלאַכט הערויזגעהן וירד — דער טאַלעט.

דאַז דאַרעפֿלאַהט איזט געטובלט, דאַז לין גענשרט, אונזער פאַלאַזט טאָן י״טטיג, איין גראָסער טראַנזפֿאָרט י״טטיג גטאַרר איזט עבען איבער דיא גרענלע געגאַנגען: אונד — אונזרע פֿיעלגעליעבטע טאָכטער, דיא פרינלעסין פֿייגעלע בעטאֶפֿטיגט זיך אויך הייטע טאָן דען גאַנלען טאַג אויל איהרען אַפפאַרטעמאַנגז, אונד אמאַכט נעביך —. חרוזות היכטען.

חנזע לווייגע דער פערוואלטונג זיכד חים בעזטען סטאכדע, דורך דיא כייע פיכאנל־איינריכטונג האבען וויר דיעם יאהר איינען האלבען מצה־אעהל ווענייגער נאטהיג, אינדעם דורך חוכזערע האכוויינזע געמאהלין דאפיר איינע אעהל דייטשע עהרביהרען פיר דאז האמפעפער־מאכאן זיכד אנגעשאפפט ווארדען, חוכד דיא דיענערשאפט דיא האהע ווייזוכג ערהאלטען האט: דיא פריכלען פאן געבליט איט אנהבריה סטאטט קאפיה, פסח לטובה חויז דער קאניגליכען קיכע לו בעדיענען.

דער האכדעל בליהט, אינדעם דיא חויזפוהר פאן י"טדיגע לוועטשגער, טכיטל, הוטלען חוכד עהרביהרענאעהל, חויז חוכזערם סטאאטע זעהר בעדייטענד הייער ווחר. קינזטע חוכד וויזזענשאפטען זיכד חנזע חין — פאר. איט חנזען חויזווארטיגען סטאאטען לעבען וויר אים בעזטען איינפערסטאכדניס, חוכד דיא דיפפערענלען איט איינעם בענאכבארטען גראסען האף וועגען דער פערטוויסטען אנה־קוגען בעטרעפפענד, זיכד ב"ה חויך גליקליך בייחגעלעגט. איינע לאנגע פאריגע יאהר, זיכד ב"ה חויך גליקליך בייגעלעגט. איינע לאנגע רייהע פאן יאהרען הערשט רוהע חוכד פריעדע חין חוכזערעם סטאאטע; דען זייט יענעם ווידריגען ערחייגכיס, וואַ דורך איינע חוכ־ערהארטע פערנאכלאסיגוכג חו. טרייזאזיגקייט איינער ניקזנוליגען קיכעני־דאאע דיא קאן דאז זרוע געכאשט חוכד חים פארטלעטשען אליהו הנביא'ז כוס חוגעטיטעט האט, זייט דעם וויר חוכז חויך איט דער סדר־קוגען — אנזעז באזע זאנן ווייטער וועג זיין — דען אאגען אנזערגנאדיגזט לו איבערלאדען גערוהט האבען, חוכד וויר — איט גזוכד זעלט איהרז הערען — דען דורכפאלל (מחילה) דאפאן געטראגען האבען, זייט דער נייט כון זיכד דיא טאגע חוכזערער רעגיערוכג, אן דער זייטע חוכזערער געמאהלין, חין דער איטטע חוכזערער חוכטערטהאנען גלאר־רייך חוכד רוהאפאלל היכגעפלאזזען.

חויך דעם פסח הבע"ל זעהען וויר חין פראהער ערווארטוכג ענטגעגען, אבער, זא זעהר עז חויך חוכזערעם פאטערליכען הערלען טאערלט, זא פיכדען וויר חוכז דאך פעראנלאזזט, חוכז חויף איינינע נייט, פאן איך, אייכען געטרייען, לו טרעכנען, חוכד דען י"ט הבע"ל חויסערהאלב חוכזערעז רייכז לולובריכגען. דא כון, זייטדעם וויר דען טהראן חוכזערער ערלויכטען פארפאהרען בעסטיעגען חוכד דאז

סטאאטזרודער חין האנדען האבען, חוכזערע ערלויכטע געמאהלין סטעטז פראבען איהרער אנהאנגליכקייט אן חוכזערער פערזאן אן דען טאג געלעגט, חוכד דורך איהרע איט איינענען האהען האנדען גע־אאכטע חוכד וואהלגערא טהענע אנה־טאלעטער דער גאנלן חוכזערער קראנע חוכד דיא אאכט חוכזערעז לעפטערז לו דער האהע געסטייגען זיכד, דאס זיא נאך קייכער חוכזערער פארפאהרען, ביז לו חוכזערם אהנהערר ר' שמואל דעם גראסען היכוין, ערר־ייכט האט, זא האבען וויר בעשלאזזען חוכד בעשליעסען, חוכזערע פיעלגעליעבטע געמאהלין דיא האכטוגענדזאאע קאניגין, לעכארע טינדעל, געבארנע ערלהער־לאגין פאן דער היכטערן וואזזערגאס, וואהרעכד חוכזערער אבוועזענ־הייט לור רעגענטין חוכזערעז רייכעז לו ערנעכנען; חוכד רייאען איהר דורך געגענווארטיגען בעשלוס חוכואטראנקטע געוואלט איבער אנזע אנה־קליהסליך, אנזע אנה־טאלעטער, דער אנה־קוגען חוכד אנזער מצות איין. דאך האבען וויר חוכז זעקז מצות לו חוכזערער פער־פיגוכג פארבעהאלטען, אינדעם וויר געזאננען זיכד, בייא חוכזערער לוריקקוכפט נאך פסח לטובה, נאך איינע אנה־קוקען הונדרייכט אאכען לו לאזזען.

חוכזערם פיעלגעליעבטען זאהנע, דעם קראנפרינלען חיים פרץ אבער, איזט דאס סדר־בעטט, חוכד סדר־טייזעל, [illegible] איהרעם גאנלען געביעטע לו זייכעם איינזטווייליגען חויפענטהאלט חוכד דיזפאז־ליאן אנגעוויעזען, חוכד ערווארטען, דאס ער אנז חוכזער טהראנערבען דורך גראסע טיעבעל לאטטיך, חוכד פעטלען בראקקען מרור זיך ווירדיג לייגען ווירד, חויך איינזט חין דען אנכאלען נעבען חוכזערן ער־לויכטען פארפאהרען לו גלאנלען.

חוכזער נעטטקיהגעלע פריכל דודלע, איזט דורך חוכזערן אנזער־גנאדיגזטען ווילען ערמאכטיגט, דיעסמאל דיא אנה לו גנבן, זאלל אבער נור פראפיזאריטען בעזיטל דאפאן ערגרייפען, חוכד זיא פאראנליך אן חוכזערן ערזטגעבארנען אבטרעטען. לור שאדלאזהאלטוכג אבער, האבען וויר איהם חויסער חוכזערער פאטערליכען הולד חויך נאך 2 לאטה אאנדעלן אנזערגנאדיגזט לוגעדאכט.

אום אונזרע אונטערטהאַנען אויפֿצומונטערן, אונד זיא דיא נאָכֿטע וועכֿריג צו ערהאַלטען, אונד דאַז פֿערדיענזט צו בעלאָהנען, ה וויר אויך בעשלאָססען, איינען נייען אָרדען, אונטער דעם נאַמען דעז גראָס זרוע = אָרדענז צו שטאַטואירען, דיא דעקאָראַציאָן דעזזעלבען איזט א גראָססעז קניע=ביין, וועלכֿעז אַן איינעם שטרייפֿכֿען באַרייא אים קנאָפפֿלאָך געטראַגען ווירד. יעדער אָרדענזריטטער ערהאֶלט גאַנץ פסח, אַלז אַאָרגענז איינע איגרוהן צום אַהנבייסען. אונזער פינאַנץ=איניזטעו איזט אַנגעוויעזען, דען נאֶטהיגען פֿאָנד היעצו בייצושאַפֿפֿען.

אונזערם שטאַאַטזקאַנצלער דעם טיקעלדען חיים, איזט אַנגעדייטעט, געגענוואֶרטיגעז דעקרעט אין אונזערם גאַנצען רייך בעקאַננט צו מאַכֿען. אונד עז אַן דער שטובע= קאַמאער= קרוהם= אונד קיכֿעטהיר אַנהעפֿט צו לאַזען, אונד פֿיר דיא גענויע בעפֿאָלגונג דעסזעלבען צו וואַכֿען.

געגעבען אין אונזערער רואפעלקאַמאער אויף דער ליהגטרוה, אים 21. יאַהר אונזרער רעגיערונג, אין דער פסח=וואָך תקפ"א לפ"ק.

הק' יגוף הירשל.